

LEGENDA

- ..... MEJA ARHEOL. REGIJE
- ARHEOL. OBMOČJE
- ARHEOL. OBJEKT
- OBRAMBNI ZID (LIMES)
- == ANTIČNA CESTA
- 15 ŠTEV. SPOMENIKA PO SEZNAMU
- 21 ŠTEV. ARHEOL. REGIJE

BILTEN

4
1969

ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV
IN GEOMETROV SR SLOVENIJE

B I L T E N
ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE

Leto 1969

Ljubljana, decembra 1969

Številka 4

V s e b i n a	STRAN
1. ODGOVORA DIREKTORJEV GEODETSKE UPRAVE SRS IN GEODETSKEGA ZAVODA SRS O OBISKU NA ŠVEDSKEM	1
2. POSVETOVANJE O INVENTARIZACIJI PROSTORA V MARIBORU	3
3. DELO SEKRETARIATA ZVEZE GIG SLOVENIJE	8
4. OBČNI ZBOR DRUŠTVA GIG MARIBOR	9
5. REDNA SKUPŠČINA ZVEZE GIG SLOVENIJE	11
6. OBČNI ZBOR DRUŠTVA GIG LJUBLJANA	12
7. KAJ PRAVIJO O URBANSKEM ATLASU JESENIC KORISTNIKI IN IZDELOVALCI ATLASA?	14
8. Branko Korošec: KARTA ARHEOLOŠKIH SPOMENIKOV I. KATEGORIJE V SR SLOVENIJI	17
9. Ivan Golorej: GEODETSKE PRIREDITVE OB 20-LETNICI NEMŠKE DEMOKRATIČNE REPUBLIKE	19
10. Ivan Golorej: FOTOGRA METRIČNI TEDNI V KARLSRUHE V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI	22
11. Janez Kobilica: GEODETSKI OBISK V SZEKESFEHERVARU	26
12. Matija Klarič: GEODETSKA DEJAVNOST V ZDA	29
13. Stanko Majcen: VTISI S ČEŠKOSLOVAŠKE	32
14. Ivan Gaber: V SPOMIN JURIJU ADAMU	35
15. NOVI PREDPISI: - Pravilnik o metodah in načinu dela pri izmeritvi podzemnih inštalacij in objektov	36
- Pravilnik o katastrski klasifikaciji in bo- nitiranju zemljišč	37
- Pravilnik o razgmitvi podatkov izmeritve in katastrske klasifikacije zemljišč	38
16. INFORMACIJE: - Novi direktor geodetske uprave SRS	39
- Poslovno sodelovanje geodetskih delovnih organizacij Jugoslavije	39
- Posvetovanje "Jugoslovanski prostor in mesta 2000"	39
- Vojaški geografski inštitut slavi 25-letnico	40

- Pregled geodetskih akcij in manifestacij v socialističnih državah v letu 1970	40
- Uporaba elektronskega računalnika v geodetski službi	41
- Konferenca mest Jugoslavije in mehanografska obdelava podatkov zemljiškega katastra	42
- III. Mednarodna izložba geodezije	42
- Razstava Kernovih instrumentov	42
- V Avstriji so pričeli z naložitvijo mejnega katastra	43
- Kontrola izdelanih načrtov in kart na Madžarskem	43
- Gauss se je zmotil.	43
17. OBVESTILA: Obvestilo kolektivnim članom Biltena	43
18. NOVOLETNE ČESTITKE	

Izdala: Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije

Uredniški odbor: Tomaž Banovec, Lojze Gorenc, Janez Kokolj, Stanko Majcen, Franc Pakiž, Marjan Smrekar, Peter Svetik, Peter Šivic.

Razmnožil: Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG v Ljubljani.

Prispevke pošiljajte na naslov: Stanko Majcen, Geodetska uprava SRS
Ljubljana, Cankarjeva 5/III.

ODGOVORA DIREKTORJEV GEODETSKE UPRAVE SRS IN
GEODETSKEGA ZAVODA SRS O OBISKU NA ŠVEDSKEM

V mesecu oktobru t.l. sta direktorja geodetske uprave SRS in Geodetskega zavoda SRS obiskala nekatere geodetske in druge inštitucije v Stockholmu na Švedskem. Zaprošili smo ju, da podata nekaj značilnosti in spoznanj s tega potovanja tudi za Bilten. Oba sta se naši prošnji ljubeznivo odzvala in nam poslala naslednje prispevke.

Milan Naprudnik, direktor geodetske uprave SRS:

1. Geodetska operativa. Vsa geodetska operativa je koncentrirana v centralni inštituciji "RAK", ki je istočasno upravna in operativna inštitucija za izdelavo načrtov, kart in ostalih elaboratov. Zaposlujejo 500 oseb, imajo lastno snemalno službo s petimi avioni in so najbolj sodobno opremljeni. Letno vlagajo v realizacijo tkzv. osnovnih geodetskih del, izdelavo karte 1:10.000 in 1:100.000 preko 6 milijard SD (25 milijonov švedskih kron). Njihovo politiko usmerja komisija, ki jo je imenovala vlada iz predstavnikov geodetske-katastrske uprave, uprave za ceste, vode, geologijo itd.

2. Geodetska katastrska uprava je centralna upravna inštitucija za področje zemljiškega katastra, izmer mest, komunalnega katastra in pravnege urejanja zemljišč. Uprava ima tudi poseben oddelek za razvoj. Zaposluje 113 oseb na centralni upravi in preko 2.000 oseb v njihovih uradih v 24 provincah (primerjava: katastrski uradi) ter vršijo nadzor nad geodetskimi biroji v posameznih mestih ki zaposlujejo skupno 1.800 oseb. Njihov program je osredotočen na združitev z zemljiško knjigo ter hkrati mehanografsko obdelavo ter obnovo celotnega zemljiškega katastra, to pa že v povezavi z dokumentacijskim centrom za Švedsko.

3. Dokumentacijski center (CFD) je ustanova v razvoju in je bila ustanovljena pred dobrim letom; v njej dela preko 100 oseb z nalogo, da pripravijo do leta 1972 tehnične osnove za poslovanje centra: skupaj z geodetsko službo koordinatni raster za vsako posestvo in skupaj s statistično službo oštevilčenje vsega prebivalstva. Končni cilj centra je vzpostavitev "Banke podatkov", ki bo vsebovala skupaj z resornimi evidencami (npr. kataster cest, itd.) približno 80 podatkov ekonomskega, sociološkega ali fizičnega pomena.

4. Cestna uprava to je centralna upravna in operativna inštitucija za planiranje, programiranje in projektiranje celotnega cestnega omrežja na Švedskem. Zaposluje preko 500 strokovnjakov, izdelava programov in projektov poteka z najsodobnejšimi sredstvi aerofotogrametrije ter elektrone. Ves proces dela so pokazali s filmom. Vsa sodobna oprema vključno z elektronskim računalnikom je locirana pri sami upravi.

5. Kmetijstvo - Splošni podatki - Švedska ima 8 milijonov prebivalcev, 400.000 km², 8 % kmetijskih površin, 57 % gozdov ter 35 % voda oziroma močvirij. Kmečkega prebivalstva je 5 %, ki živi največji del v vasicah, ki obsegajo 3 - 6 kmetij.

Komasacije - v prvi polovici 19. stoletja so izvedli prvo komasacijo in tako je tudi nastal njihov zemljiški kataster. Sedaj pripravljajo nov zakon o komasacijah in gredo tudi v ponovno izvedbo. Delitev parcele ali posestva je možna samo z dovoljenjem pooblaščenega "deželnega geometra". Pri gradnji cest je komasacija obvezna in z zakonom predpisana; to pomeni, da načrtno preprečujejo razdrobljenost zemljišč, ki ga povzroča novogradnja cest in podobno; hkrati pa je manj cestnih priključkov, nadvozov itd.

Intervencijski sklad - Država ima svoj tkzv. intervencijski kmetijski sklad ter načrtno odkupuje zemljišča, ki so naprodaj zaradi preselitve v mesto ali iz kakšnega drugega razloga. Pri tem uveljavlja z zakonom določeno prednostno pravico nakupa zemljišč. Z intervencijskim skladom podpira formiranje družbenega gospodarstva v kmetijstvu oziroma intervenira pri izvedbi komasacij.

Vrednotenje zemljišč - vsa njihova zemljišča so uradno ovrednotena in znaša npr. vrednost 1 ha gozda 2.500, njive 3.500 švedskih kron itd.

Teobald Belec, direktor Geodetskega zavoda SRS:

Ocena pravilnosti in stopnje našega razvoja je mogoča samo s primerjanjem enake dejavnosti v enako ali bolj razvitih deželah. To spoznanje je povzročilo, da sem skupaj z ing. Naprudnikom obiskal najvažnejše geodetske institucije na Švedskem.

Razumljivo je, da me je kot "operativca" zanimala predvsem geodetska operativna opremljenost, metode dela, organizacija, itd. Res je, da je bilo petdnevno bivanje na Švedskem prekratko in tako ni dopustilo poglobljanja in razglabljanja v detajle, omogočilo pa mi je, da sem dobil splošen vtis o stanju in snovanju švedske operativne službe.

Glavne zapažene značilnosti so:

1. Visoka stopnja avtomacije pri geodetskih delih.
2. Odlična organizacija dela.
3. Sistematično in ekonomično izvajanje del.
4. Družbena vrednost in ugled geodetske dejavnosti.
5. Študijsko - raziskovalna dejavnost je sestavni del operativne dejavnosti.

Švedska je prva evropska dežela, ki se je sistematično lotila uvajanja avtomacije v gospodarstvo po amerikanskem vzorcu in ta odločitev je opazna tudi v geodetski operativni dejavnosti.

In še nekaj je značilno za geodetsko dejavnost na Švedskem: spoznanje, da geodetske dejavnosti ni mogoče vrednotiti po principih ozke rentabilnosti vlaganja v geodetsko dejavnost, ker se investicije v to dejavnost evidentno stoterokrat vračajo v obliki gospodarskih rezultatov celotne države.

Takšno gledanje na geodetsko dejavnost seveda omogoča širok razmah te dejavnosti in neobremenjena z lažnimi ali samo na videz "ekonomičnimi" izračuni ta dejavnost sebi utira pot k osvajanju popolne avtomacije.

Tako je razumljivo, da sem videl v vseh operativnih organizacijah elektronske računalnike raznih zmogljivosti, elektronsko kartiranje, moderno fotogrametrijo z uporabo ortofoto-postopkov, DTM metode pri projektiranju, velika vlaganja v raziskovalno in pripravljalno delo, ekonomsko tretiranje natančnosti v geodeziji, samo neobhodno potrebni minimum geodetskih tehničnih predpisov, dostop geodetskih izdelkov (tudi aerosnemanj), vzorno organizacijo aerosnemanja, itd.

Opis vsega videnega bi me pripeljalopredaleč, zato predlagam: v kolikor se bomo kdaj pri nas začeli zavedati, da z našo geodetsko dejavnostjo ni nekaj v redu, se obrnimo na švedske kolege, ki nam bodo radi volje pomagali pri razjasnitvi mnogih pojmov in gledanj, istočasno pa nam argumentirano prikazali važnost in vlogo geodetske dejavnosti v nacionalni ekonomiji.

S.M.

POSVETOVANJE O INVENTARIZACIJI PROSTORA V MARIBORU

Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije je skupaj z mariborskim društvom organizirala v dneh 26. in 27. novembra 1969 posvetovanje o inventarizaciji prostora. Pokrovitelj posvetovanja je bil član izvršnega sveta skupščine SR Slovenije tov. Boris Vadnjal, gostitelj posvetovanja pa predsednik skupščine občine Maribor tov. Mirko Žlender.

Posvetovanja se je udeležilo kakih 150 strokovnjakov različnih poklicev, in sicer: agronomi, arhitekti, biologi, dokumentaristi, ekonomisti, geografi, geologi, geodeti, gozdarji, gradbeniki, meteorologi, pravniki in rudarji, ki so zaposleni v delovnih organizacijah, upravnih organih,

šolskih in drugih institucijah naslednjih panog gospodarstva oziroma upravnih služb: geodezija, regionalno planiranje, kmetijstvo, gozdars-tvo, stanovanjsko-komunalno gospodarstvo, spomeniško varstvo, urbanizem, vodno gospodarstvo, hidrometeorologija, cestno gospodarstvo, elektro-gospodarstvo, rudarstvo in geologija. Nekaj nad polovico udeležencev je bilo geodetskih strokovnjakov, od tega približno dve tretjini iz geo-detskili delovnih organizacij in upravnih organov.

Razen pokrovitelja in gostitelja posvetovanja so kot gosti prisostvo-vali posvetovanju tudi republiški poslanci in predstavniki skupščine SRS in republiških upravnih organov kot tudi kolegi iz republik Bosne in Hercegovine, Hrvaške in Srbije ter Zveze GIG Jugoslavije.

Posvetovanje je odprl predsednik Zveze GIG Slovenije tov. Ivan Golorej, ki je najprej pozdravil vse goste in udeležence posvetovanja. Nato je tudi povedal, da želi s tem posvetovanjem geodetska služba navezati neposreden stik z uporabniki geodetskih evidenc, katastrov in drugih podatkov, še posebej zaradi izdelave srednjeročnega in dolgoročnega programa geodetskih del. Omenil je tudi, da delež geodetskih dejavno-sti pri inventarizaciji prostora ni sicer edini, je pa velik. Pri ses-tavi zamisli za to posvetovanje je sodeloval tudi pokojni Marko Šlajmer, direktor Biroja za regionalno prostorsko planiranje, ki je tudi prevzel obvezo za osnovni referat tega posvetovanja. Žal pa mu je kruta smrt to onemogočila. Njegov spomin so udeleženci posvetovanja počastili z enominutnim molkom. Predsednik je tudi obrazložil, da je namen posve-tovanja pogovoriti se o izdelavi posameznih katastrov, evidenc, načrtov in kart, ki jih naj izdeluje in vodi geodetska služba, ki so potrebni pri inventarizaciji prostora ter o poenotenju teh in drugih evidenc o prostoru.

V imenu Društva GIG Maribor je pozdravil vse udeležence posvetovanja tov. Stanko Jecelj in zaželel, da bi posvetovanje popolnoma uspelo. Poudaril je, da se pred geodetsko službo postavljajo nove naloge v zve-zi z izdelavo dokumentacije v prostoru za potrebe inventarizacije pros-tora.

Pokrovitelj posvetovanja tov. Boris Vadnjal, član izvršnega sveta skup-ščine SRS in predsednik komisije izvršnega sveta za vprašanja regional-nega prostorskega planiranja, je govoril o izdelavi regionalnega prostor-skega plana in konceptu dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja SR Slovenije. V zvezi s tem je poudaril, da je tako za eno kot drugo akcijo potrebno poznati stanje v prostoru. Dejal je, da pa sama inventarizacija še ni dovolj, nujno je opraviti tudi valorizacijo prostora. Tov. Vadnjal je o vlogi geodeta pri teh nalogah dejal, da le-ta ne more biti samo merilec, temveč je nujno, da postane regionalno-prostorski analitik ter koordinator pri izvedbi celotne inventarizacije prostora, ki jo je po-trebno izvesti v sodelovanju z raznimi prostorskimi panogami, kar obe-nem zagotavlja najcenejšo izvedbo te naloge.

Predsednik skupščine občine Maribor tov. Mirko Žlender je pozdravil pos-vetovanje kot gostitelj. V svojem govoru je tudi pozdravil iniciativo Zveze GIG Slovenije, da se je lotila tako važne naloge. Poudaril je, da

to posvetovanje ni ozko strokovnega značaja, temveč ima širši pomen. Opozoril je, da za načrtno razpolaganje s prostorom do sedaj nismo imeli zadostnih dispozicij o vrednosti prostora. Nujno je imeti čimveč in čimpopolnejše podatke v prostoru, da se bo s konfrontacijo različnih potreb in interesov sprejela najboljša. Zaželel je posvetovanju, da naj da praktične nasvete o koordinaciji planiranja s prostorom in izvedbi inventarizacije in valorizacije prostora, kar bo omogočilo novo kvaliteto pri zasedbi prostora.

V imenu Zveze GIG Jugoslavije je čestital k uspešno pripravljenemu posvetovanju tov. Ivan Buder. Dejal je tudi, da je problematika tega posvetovanja aktualna tudi za druge republike in zato organizira Zveza GIG Jugoslavije skupno z Zvezo GIG Slovenije aprila 1970 na Bledu simpozij o vlogi geodetske službe pri inventarizaciji prostora.

Tov. Dušan Fatur je pozdravil posvetovanje v imenu Urbanističnega društva Slovenije. Omenil je, da je razna dilema o prostoru možno zadovoljivo rešiti le ob sodelovanju geodetske službe.

Na posvetovanju so bili prebrani trije osnovni referati, in sicer:

- Milan Naprudnik, dipl.ing.geod., direktor Biroja za regionalno-prostorsko planiranje; Prostorsko planiranje - koncept dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije;
- Ivan Urh, dipl.ing.geod., načelnik oddelka geodetske dokumentacije pri geodetski upravi SRS; Raziskovanje in inventarizacija prostora - širše tehnične in organizacijske osnove;
- Janez Kobilica, dipl.ing.geod., pomočnik načelnika uprave za izmero in kataster zemljišč Maribor; Geodetska prostorska inventarizacija - geodetske osnove in tehnika.

Razen osnovnih referatov so na posvetovanju prebžali tudi vrsto koreferatov o problematiki v zvezi z inventarizacijo prostora po posameznih prostorskih panogah, in sicer:

- Slavko Papler, dipl.ing.gud., direktor Geološkega zavoda SRS, Ljubljana; O pomenu geologije za prostorsko planiranje;
- Lado Gorišek, dipl.ing.gradb., direktor Zavoda za vodno gospodarstvo SRS, Ljubljana; Nekaj misli o vlogi vodnega gospodarstva v sklopu inventarizacije prostora in regionalnega planiranja;
- Franjo Jurhar, dipl.ing.gozdar., Poslovno združenje za gozdarstvo; Gozdovi v slovanskem prostoru;
- Marjan Škrbinc, dipl.ing.arh., direktor Zavoda za urbanizem Maribor; Inventarizacija prostora kot osnova za urbanizacijo;
- Dr. Bogdan Vovk, dipl.ing.agron., profesor biotehnične fakultete; Tla kot prirodno bogastvo;
- Martin Mastnak, dipl.ing.agron., direktor Kmetijskega inštituta SRS Ljubljana; Ohranitev in vrednotenje kmetijskih zemljišč;

- Stanko Peterlin, prof.biol., Zavod za spomeniško varstvo, Ljubljana: Varstvo narave in ~~arhitektonsko~~ oblikovanje kot prostorska komponenta;
- Miroslav Črnivec, dipl.ing.geod., direktor geodetske uprave SRS, Ljubljana: Pomen in bodoče naloge geodetske službe pri inventarizaciji prostora;
- Dr. Danilo Furlan, dipl.geograf, načelnik klimatološke službe Hidrometeorološkega zavoda SRS, Ljubljana: Prostorska inventarizacija in problemi klimatološke dokumentacije;
- ^OKolman Žibrih, dipl.ing.gradb., načelnik hidrološke službe Hidrometeorološkega zavoda SRS, Ljubljana: Regionalni prostorski plan in hidrološke osnove;
- Dr. Tone Klemenčič, profesor fakultete AGG geodetsko-komunalnega oddelka, direktor inštituta za komunalno gospodarstvo pri fakulteti AGG: Inventarizacija prostora in komunalno gospodarstvo.

V okviru razprave so bili podani naslednji prispevki:

- Marjan Podobnikar, dipl.kom.ing., in Peter Svetik, geometer, Geodetski zavod SRS Ljubljana: Sistem dokumentacij o prostoru;
- Dr.P. Habič, Inštitut za raziskovanje krasa Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Postojna: Inventarizacija kraških površinskih in podzemeljskih pojavov;
- Marjan Šolar, dipl.ing.gozd., Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo biotehniške fakultete, Ljubljana: O poškodbah gozdne vegetacije;
- Dr. Alojz Podpečan, dipl.ing.geod., profesor fakultete AGG, geodetsko-komunalni oddelok, Ljubljana: O terminologiji, učnem programu na fakulteti v zvezi z inventarizacijo prostora;
- Bogdan Pestotnik, dipl.ing.geod., Cestni sklad SRS, Ljubljana: Kataster cest;
- Mirko Šoštarič, Zavod za spomeniško varstvo Maribor: Problemi naravno-varstvene službe in regionalno planiranje.

Na posvetovanju so bili sprejeti naslednje smernice oziroma zaključki, ki jih je pripravila posebna komisija:

- 1/ Na osnovi referatov in koreferatov posvetovanja ugotavljamo, da intenzivnost planiranja uporabe slovenskega prostora, izražena v izdelavi programov posameznih prostorskih panog, v urbanističnih programih občin, izdelavi regionalnega prostorskega plana za področje Slovenije ter izdelavi koncepta dolgoročnega ekonomsko-političnega razvoja Slovenije, zahteva inventarizacijo prostora, to je popolno in organizirano obvladovanje naravnih in antropogenih danosti slovenskega prostora.
- 2/ ^OInventarizacija slovenskega prostora mora biti skladno organizirana dolgoročna akcija vseh prostorskih panog in mora biti izvedena tako, da bo tvorila integralni sestavni del kompleksne registracije sodobnih družbenih in ekonomskih stanj in pojavov.

- 3/ Posvetovanje ugotavlja, da mora biti biro za regionalno-prostorsko planiranje organizator in usmerjevalec izvedbe inventarizacije slovenskega prostora, ki se izvaja preko posameznih prostorskih panog.
- 4/ Posvetovanje ugotavlja, da morajo vse prostorske panoge izdelati dolgoročnejše delovne programe. Za uskladitev delovnih programov naj skrbi biro za regionalno prostorsko planiranje.
- 5/ Biro za regionalno prostorsko planiranje naj prevzame iniciativo, da se bodo k zakonskim predpisom, ki obravnavajo prostor, sprejeli tehnični, ekonomski in pravni normativi, prilagojeni funkciji prostorskega planiranja.
- 6/ Za prevzem navedenih nalog naj biro za regionalno prostorsko planiranje formira posebno delovno skupino iz vrst področnih prostorskih panog.
- 7/ Osnova realizaciji vseh nalog iz področja inventarizacije slovenskega prostora je grafična in analitična geodetska inventarizacija prostora. Zato naj geodetska uprava SRS takoj izdela srednjeročni in dolgoročni program geodetskih del.
- 8/ Zaključke je treba poslati:
  - Komisiji izvršnega sveta skupščine SRS za vprašanja regionalnega prostorskega planiranja,
  - komiteju izvršnega sveta skupščine SRS za kmetijstvo in gozdarstvo,
  - komiteju izvršnega sveta skupščine SRS za turizem,
  - ekonomskemu svetu izvršnega sveta skupščine SRS,
  - odboru za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo skupščine SRS,
  - odboru za družbeno-ekonomske odnose gospodarskega zbora skupščine SRS,
  - vsem republiškim sekretariatom oz. republiškim upravnim organom,
  - zasedanju delegatov občin SRS,
  - Gospodarski zbornici SRS,
  - Zvezi GIG Jugoslavije,
  - komisiji zvezne skupščine za urbanizem in prostorsko planiranje.

Komisija je bila pooblaščen, da zaključke po potrebi stilistično dopolni oziroma popravi.

Osnovni referati so bili že pred posvetovanjem razmnoženi in so ga udeleženci dobili pred posvetovanjem ali pa na njem. Vsi referati, koreferati in razprava bodo publicirani v posebnem zvezku do konca decembra t.l. in jih bodo dobili udeleženci, ki so plačali kotizacijo. Tudi vsi drugi interesenti lahko dobijo materiale s posvetovanja proti plačilu, in sicer: delovne organizacije za 200 din in posamezniki za 100 din. Znehek je treba nakazati na račun Zveza GIG Slovenije števil. 501-8-11 - materiali o inventarizaciji prostora.

DELO SEKRETARIATA ZVEZE GIG SLOVENIJE

Dnevni red 9.redne seje sekretariata Zveze GIG Slovenije, ki je bila 28.10.1969, je bil:

- pregled sklepov zadnje seje in pregled dosedanjega dela,
- posvetovanje Zveze GIG Slovenije v Mariboru,
- skupščina Zveze GIG Slovenije v Ljubljani,
- Simpozij Zveze GIG Jugoslavije na Bledu,
- razno.

Ugotovljeno je bilo, da je bila večina nalog opravljenih, med drugim so bili poslani tudi materiali za sestanek predsedništva ZGIG Jugoslavije za katere je bila zadolžena Zveza GIG Slovenije (mehanizacija in modernizacija v geodeziji, revizija in dopolnitev zakonodaje).

V zvezi s posvetovanjem v Mariboru, o inventarizaciji prostora, ki ga organizira Zveza GIG Slovenije s sodelovanjem društva GIG v Mariboru je bilo ugotovljeno, da so osnovni trije referati pripravljeni, nadalje je bilo sklenjeno o datumu posvetovanja, o kotizaciji za delovne organizacije ter o drugih organizacijskih vprašanjih.

Glede skupščine Zveze GIG Slovenije, ki bo 5.decembra v Ljubljani, je bil sestavljen dnevni red ter program strokovnih predavanj. Razpravljalo se je tudi o kandidatih za novi sekretariat, nadzorni odbor in predsednike posebnih komisij Zveze za produktivnost, šolstvo, tisk, zakonodajo in znanost.

Simpozij o inventarizaciji prostora, ki bo aprila 1970 na Bledu organizira Zveza GIG Slovenije skupaj z Zvezo GIG Jugoslavije. V zvezi s tem je oskrbeti prostore za posvetovanje in za prenočišča. Skrbeti je, da bodo referati izdelani pravočasno, kot tudi za oglase v Biltenu.

Razpravljalo se je tudi o potrebnosti skupne slovenske geodetske knjižnice, ki bi naj bila pri geodetsko-komunalnem oddelku fakultete AGG. V zvezi s tem je bilo sklenjeno, da prevzame sekretariat potrebno iniciativo. Za boljše delo Zveze GIG Slovenije bi nujno potrebovali prostor za tajništvo. V zvezi s tem je naprositi geodetsko-komunalni odderek, če bi lahko v novi zgradbi odstopil en prostor Zvezi za te namene. Prav tako pa bi bil potreben honorarni tajnik, da bi se posamezni člani sekretariata razbremenili vrste manipulativnih opravil. Predlaga se, da se ta problem reši s honorarnim študentom.

S.M.

OBČNI ZBOR DRUŠTVA GIG MARIBOR

Dne 1. marca 1969 je bil v Radencih občni zbor društva GIG Maribor. Z dnevnim redom so se vsi prisotni člani v celoti strinjali. Poleg običajnih točk so posebno pozornost vzbudili poročilo doseďanjega predsednika društva tov. Kobilice in prispevki gostov občnega zbora direktorja geodetske uprave SRS tov. Milana Naprudnika ter predsednika Zveze GIG Slovenije tov. Ivana Goloreja. Med gosti pa je bil tudi naš stalni obiskovalec tov. Dvoržak Rado, ki s svojimi duhovitimi pripombami vedno razgiba delo zbora in bo tudi v bodoče vedno naš dragi gost.

Delo občnega zbora je bilo zelo razgibano in je bila obdelana skoraj vsa problematika, ki se dandanes pojavlja v geodetski stroki zlasti v povezavi z delovanjem društev GIG. Rezultati razprav so najboljše izraženi v sklepih občnega zbora, ki jih v celoti navajamo, ker so tudi odraz delovanja društva GIG Maribor doslej in v bodoče:

1. Geodetska stroka v svetu dandanes tehnično in organizacijsko zelo hitro napreduje. Tudi v Jugoslaviji; zlasti v Sloveniji, smo priča velikemu skoku v geodetski tehnologiji. Istočasno se večajo tudi zahteve, ki jih postavljata pred našo stroko zlasti gospodarstvo in družba. Tu ne gre več za enkratne akcije, ampak za permanenten proces, ki ga je sprožila zlasti gospodarska reforma. V tem dogajanju ima tudi društvo važno vlogo, zlasti zaradi svojih organizacijskih zmožnosti. Treba je neprestanoma prilagajati delo društva zlasti potrebam članstva na eni strani in razvoju stroke na drugi strani.
2. Treba je izboljšati povezavo med delom odbora društva in med članstvom. Izboljšati je treba obveščenost članov o delu odbora pa tudi aktivirati člane za pomoč pri delu.
3. Društvo mora skrbeti za strokovno izpopolnjevanje članov. V ta namen je treba organizirati predvsem predavanja in ekskurzije pa tudi razne druge oblike medsebojnega izmenjavanja izkušenj.
4. Treba je izboljšati tudi povezavo med društvom in Zvezo GIG Slovenije kar edino daje možnosti, zlasti za organizacijo kvalitetnega strokovnega izpopolnjevanja. Taka kompaktnost daje možnosti tudi za večji vpliv geodetov pri raznih gospodarskih, upravnih in tehničnih odločitvah v naši družbi, ker je mnogokrat edino s sodelovanjem geodetov možna racionalna rešitev problemov.
5. Društvo mora posvečati več skrbí problemom geodetov v izven-geodetskih organizacijah. Mnogokrat je vloga geodetov nasploh odvisna ravno od geodetov, ki delajo izven geodetskih organizacij in predstavljajo tam ambasadorje stroke, vendar pa so mnogokrat osamljeni in izolirani od lastnih strokovnih kolegov. Imajo težje stališče pri zagovarjanju geodetskih delovnih konceptov, pri strokovnem izpopolnjevanju pa tudi pri uveljavljanju svojih strokovnih pravic. Zato mora društvo posvečati svojo posebno skrb.

6. Treba je urediti pravno stanje našega društva v smislu nove zakonodaje.

Načrt je bil tudi problem obstoja in perspektive Geodetskega Zavoda Maribor v zvezi z novo obliko organizacije geodetske službe predvideno v osnutku zakona o geodetski službi. V razpravi so posamezni diskutanti izrazili dvom, da politika združevanja geodetske službe in organizacijske oblike niso še dovolj premišljene in organizirane. Za geodetski zavod smatramo, da bi ga bilo treba rešiti v povezavi z republiko zlasti v območju regije in da je glavni problem njegov delokrog in ga je treba rešiti v okviru vseh geodetskih služb na območju bivšega mariborskega okraja.

Delovanje GIG Maribor v mandatnem obdobju 1967-68 lahko razdelimo na dve obdobji. V prvem obdobju je društvo delovalo bolj rutinsko, brez večjega sodelovanja odbora s članstvom. V drugem obdobju pa je bilo delo društva nedvomno učinkovitejše. Deloma je bil to rezultat že bolj izkušenega upravnega odbora, veliko pa je k temu pripomogla zlasti velika aktivnost novega upravnega odbora republiške zveze GIG, ki je zlasti z Biltenom in organizacijo geodetskega dneva v Ljubljani mobilizirala širši krog članstva. Med drugim je v tem času tudi društvo GIG Maribor organiziralo ekskurzijo v Celovec z ogledom razstave ob 150-letnici katastra in s sodelovanjem Zveze GIG Slovenije organiziralo višji geodetski študij s svojim centrom v Mariboru. Povečalo pa se je tudi sodelovanje z društvom DIT-a v Mariboru. Urejena je bila tudi evidenca o članstvu in pobiranje članarine.

Ob koncu občnega zbora so bile izvedene volitve novega upravnega odbora in bil prebran in sprejet novi statut društva.

V upravni odbor so bili izvoljeni: predsednik Mrzlekar Dušan, tajnik Kos-Grabar Jože, blagajnik Gergek Lojze in člani Jecelj Stanko, Samobor Bogdan, Treiber Karel, Holc Franjo.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Fric Ignacij, Rus Anton, Kobilica Janez.

Po zaključku občnega zbora društva GIG Maribor je bil organiziran prav tako v Radencih družabni geodetski večer, ki ima poleg zabavnega žanra prav tako tudi organizacijsko strokovni pomen. Ob tej priliki se zbere vedno večina našega članstva in ob dobri kapljici in dobri volji se razčistijo še marsikatera neizrečena mnenja, ki so prej ostala samo v mislih nekaterih tovarišev. Zato bomo ta tradicionalni zbor naših članov še naprej ohranili in upamo, da bo vedno tako uspešen kot doslej.

D.M.

REDNA SKUPŠČINA ZVEZE GIG SLOVENIJE

Dne 6. decembra 1969 je bila v prostorih FAGG redna skupščina Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije. Delovno predsedstvo je vodil tov. Vladislav Zima.

Predsednik Ivan Golorej, je v svojem poročilu na kratko, mogoče celo preveč skromno opozoril na uspehe pri delu predsedstva in sekretariata v preteklih dveh letih. Posebej se je dotaknil kadrovskega stanja in kadrovske politike v stroki. Pri tem je opozoril na že znane težave v katere smo zaradi slabo premišljenih akcij geodeti že zabredli.

Dalj časa je namenil tudi programu dela ter posebej posvetovanju, ki je bilo v Mariboru in tistemu, ki šele bo 23. in 24. IV. 1970. na Bledu.

Tajnik Tomaž Banovec je v svojem poročilu ocenil predvsem stanje organiziranosti in možnosti za boljše kontaktiranje s člani. Glede dela komisij je bilo odlično ocenjeno delo komisije za tisk in Bilten, ki jo je vodil tov. Stanko Majcen.

Delovala je še komisija za zakonodajo. Ostale komisije se niso mogle pohvaliti z večjimi uspehi.

Blagajnik Peter Svetik je podal blagajniško poročilo. Po dolgem času ob pomoči strokovnih geodetskih organizacij in ob močni društveni iniciativi je uspelo sanirati finančno stanje zveze. Tako imamo trenutno še celo sredstva za tri številke Biltena v naprej.

Nadzorni odbor, ki ga je zastopal Jože Senčar je pohvalil delo društva ter ugotovil, da je blagajna popolnoma v redu.

Diskusija po poročilih je bila dokaj živalna ter zanimiva.

O problemu uveljavitve novega profila geodetskega pomočnika je govorilo precej diskutantov (Banovec, Gorenc, Kobilica, Rasinger). Sklenjeno je bilo, da naj se s problemom ukvarja komisija za šolstvo, ki naj bi bila v tem primeru nekoliko močnejša.

Skupščino so v diskusiji pozdravili tov. ing. Rudi Jančar kot predstavnik ZIT Slovenije in tov. Dragiša Nikolić kot predstavnik srbskih geodetskih strokovnjakov.

Sledili so še razgovori o Biltenu ter o eventuelnih dopolnitvah (Kobilica). Splašno mnenje v razpravi je bilo, da je Bilten odlično odigral svojo vlogo in da je društvo dolžno posebno zahvalo tov. Stanku Majcnu za tako dobro opravljeno delo.

Tov. Rasinger je predlagal, da društvo naredi seznam vseh članov s točnimi naslovi, da bi lahko še bolje sodelovali med seboj.

V diskusiji (Banovec, Smrekar) je prišla ponovno do izraza misel, da je društvo na dobri poti, da postane tribuna vseh geodetskih strokovnjakov SRS ter neke vrste strokovni indikator. V zvezi s tem je padel predlog, da bi pomagali z društveno intervencijo tam, kjer je delo geodetskega strokovnjaka materialno in moralno slabo priznано.

Po razrešnici so delegati izvolili z javnim glasovanjem novi odbor:
Sekretariat: predsednik: Ivan Golorej; odborniki: Jože Senčar, Tomaž Banovec, Peter Svetik, Bogdan Rihar, Peter Šivic, Zmago Čermelj;
Nadzorni odbor: Marjan Smrekar, Jože Vovk, Slavica Zibec;
Komisije (predsedniki): Založništvo in tisk (Bilten): Boris Kren;
Kadri in šolstvo: Janez Kifnar; Znanstveno delo: Miro Črnivec ml.;
Produktivnost: Lado Zima; Zakonodaja in predpisi: Janez Obreza.

Vsi člani sekretariata skupaj s člani nadzornega odbora in predsedniki komisij tvorijo predsedstvo Zveze GIG, ki je najvišji organ med skupščinama.

T.B.

OBČNI ZBOR DRUŠTVA GIG LJUBLJANA

Društvo GIG Ljubljana je imelo svoj občni zbor 5. decembra v prostorih nove fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo. Dnevni red občnega zbora, ki se je začel s polurno zamudo zaradi premajhne udeležbe je bil naslednji:

1. Poročilo predsednika,
2. Poročilo blagajnika,
3. Poročilo nadzornega odbora,
4. Volitve kandidacijske in volilne komisije,
5. Sprejem novega statuta,
6. Volitve novega predsednika in odbora,
7. Imenovanje delegatov za republiško skupščino ZGIGS,
8. Razno.

V svojem poročilu je predsednik tov. Peter Šivic poudaril, da je odbor imel najboljši namen poživiti delo društva, da pa iz objektivnih in subjektivnih razlogov ni v celoti uspel. V primerjavi z delom društva prejšnjih let pa je bil le narejen korak naprej. Z ozirom na izboljšanje položaja geodetske službe, modernizacije in avtomatizacije pri izvedbi geodetskih del se je predsednik zahvalil vsem tistim, ki imajo pri tem največji delež.

Delo, ki ga je društvo opravilo je bilo še posebej uspešno:

- pri organizaciji višjega študija,
- urejena je evidenca članstva,
- sofinanciranje izdajanja Biltena,
- organiziran je bil obisk razstave avstrijskega katastra v Celovcu,
- predelan in pripravljen je nov statut društva pri čemer je predlagano novo ime: Ljubljansko geodetsko društvo,
- organizacija geodetskega dneva skupaj z brucovanjem.

V bodoče je treba opraviti predvsem naslednja dela:

- urediti status komunalcev v društvu,
- spremeniti in urediti nekatere stvari v šolstvu,
- doseči čim širše sodelovanje vsega članstva.

Blagajnik tov. Gostič Emil je podal kratko blagajniško poročilo. V poročilu navaja, da so še vedno težave pri pobiranju članarine v ekspoziturah društev izven Ljubljane (Novo mesto, Kranj, Nova Gorica).

Tov. Rado Dvoržak je v imenu nadzornega odbora podal poročilo; poudaril je da je bilo blagajniško poslovanje v redu, da je društvo poslovalo v skladu s statutom in je predlagal razrešnico staremu odboru.

Ker se je razformiralo prejšnje okrajno društvo GIG za okraj Ljubljana je bil predelan tudi statut in v glavnem prilagojen statutu ZGIGS. Statut je predelal stari odbor in je tudi predlagal, da doseže novi odbor potrditev novega statuta. Istočasno je predlagal, da se iz prejšnjega okrajnega društva GIG spremeni v Ljubljansko geodetsko društvo. Predlagano je bilo, da lahko postanejo člani tudi študentje - slušatelji višjih in visokih geodetskih šol. V večjih krajih izven Ljubljane se naj ustanovijo aktivni. Predsedniki teh aktivov naj bodo avtomatično po svojem položaju člani upravnega odbora društva.

Za novega predsednika je bil izvoljen tov. Alojz Gorenc, za člane novega odbora pa: Tomo Bizjak, Zvonko Gorjup, Emil Gostič, Jože Rotar, Ciril Sluga, Miloš Šustaršič. Tričlanski nadzorni odbor sestavljajo: Filip Debeljak, Rado Dvoržak, Jože Hanko.

Na občnem zboru je bilo imenovano 22 delegatov za skupščino GIG Slovenije za 6. december t.l.

Po občnem zboru sta bili dve zanimivi strokovni predavanji:

Tov. Marjan Rebolj iz Geodetskega zavoda SRS, Ljubljana je govoril o izdelavi geodetskih načrtov 1:1000 na osnovi fotogrametričnega izvrednotenja. Prikazal je celoten postopek izdelave teh načrtov na Geodetskem zavodu SRS ob uporabi najnovejših postopkov in instrumentov.

Tudi drugi predavatelj je bil iz Geodetskega zavoda SRS, Ljubljana. Tov. Rihar Bogdan je s svojim prispevkom prikazal kakšen delež geodezije pri projektiranju in gradnji hitrih cest. Obravnaval je izdelavo geodetskih podlog 1:5000, projektiranje ob uporabi fotogrametrije in elektronike, račun tras, nivelot, prečnih in podolžnih profilov ter kubatur z elektronskim računalnikom, kot jih izvajajo njihovi zavodi.

Zvečer je bil družabni večer z brucovanjem v hotelu Slon.

KAJ PRAVIJO O URBANSKEM ATLASU JESENIC KORISTNIKI IN IZDELOVALCI ATLASA?

Geodetski zavod SRS Ljubljana je koncem avgusta t.l. izdelal prvi takozvani urbanski atlas v Sloveniji za mestno območje Jesenic. V bistvu gre za reprodukcijo urbane dokumentacije, za izdelavo in vzdrževanje katere bi naj bila zadolžena geodetska služba kot je to določeno v osnutku zakona o geodetski službi. V atlasu je tekstualno in grafično na osnovni državni karti 1:5000, ki je tiskana v sivi barvi upodobljena naslednja vsebina: geomehanika; osončenje; hišne številke; ulice, ceste in trgi; kategorizacija cest in ulic; komunalni vodi (vodovod, kanalizacija; elektrika, javna razsvetljava); namembnost in etažnost zgradb; varstvo narave; kulturni spomeniki; dejavnosti; samostojni obrtniki; varstvo pred hudimi nesrečami in inventarizacija načrtnih posegov.

Pri izdelavi urbankega atlasa Jesenic je sodeloval team strokovnjakov iz različnih dejavnosti, podatke pa je prispevalo več delovnih organizacij in organov. Normalno je, posebej še ker gre za pionirsko delo, da je pri izdelavi atlasa prišlo do različnih problemov, vprašanj in dilem, ki pa so bila uspešno rešena kot nam to dokazuje končni izdelek; to je urbanski atlas, ki vsebuje razen teksta v formatu 38 x 54 cm še 20 grafičnih kart formata 38 x 162 cm.

Naprosili smo nekatere sodelavce pri izdelavi urbankega atlasa Jesenic, kot tudi koristnike izdelanega atlasa, da nas seznanijo s svojim mnenjem o vsebini, obliki, uporabnosti oziroma pomenu in vzdrževanju tega atlasa.

Posamezniki so nam v zvezi s tem povedali:

Tov.Žiga Drinovec, dipl.ing.geod. šef katastrskega urada Jesenice:

"Uporabnost atlasa je mnogostranska, kar je razvidno že iz vsebine same. Že danes vprašujejo po njem razni programerji in planerji, s pridom pa se ga poslužuje tudi Stanovanjsko podjetje. Oblika je zelo primerna ter dopušča poleg uporabe celega atlasa tudi uporabo posameznih tematskih kart. Te bo lahko po naročilu izdeloval sam katastrski urad za posamezne vrste interesentov. Merilo 1:5000 je primerno, enako sivi tisk geodetskih podlog, ki ni vsiljiv in kljub temu dovolj jasan.

Vsebina atlasa ustreza zahtevam, ki so bile postavljene pred začetkom dela. Koristno pa bi bilo vsebino razširiti še na druge teme. Pogrešamo prikaz telefonskega omrežja, toplovodnih napeljav, zelenih oziroma sploh vseh komunalnih površin itd. Zelo koristen bi bil prikaz hudourniškega, poplavnega in plazovitega območja, ki so pomembni faktorji posebno na Jesenicah. Tudi navedba potresne cone Jesenic bi spadala v tematsko karto o varstvu pred hudimi nesrečami, ki sedaj vsebuje le prikaz lesenih objektov.

Zaželen bi bil dalje prikaz vseh rezervatov za regionalne objekte, kot so hitra cesta, industrija, železnica itd. Ravno na Jesenicah tangirajo vse te bodoče gradnje direktno mesto samo. Prikaz geodetskih izmeritev

na območju Jesenic naj bi vseboval poleg načrtov merila 1:1000 tudi vsa ostala merila in vse meritve, ki jih je izvršil katerikoli organ, ne samo Geodetski zavod SRS. Tu mislim na geodetske skupine pri projektantskih organizacijah.

Da pa bi bilo možno urbanski atlas razširiti še na vse navedene teme, smatram za potrebno sprejeti v občinskem merilu poseben odlok o splošni evidenci, ki naj bi bil usklajen z bodočim republiškim zakonom o geodetski službi in z zakonom o katastru komunalnih naprav. Ta odlok naj bi predpisal kaj naj se evidentira v urbanskem atlasu, kdo je dolžan ustrezne podatke redno javljati geodetski službi in v kakšnem roku, kdo je dolžan vzdrževati urbanski atlas itd. Predhodno pa bo potrebno izdelati katastre tudi za one naprave in napeljave, ki še niso izdelani. Posebno važen je kataster ptt naprav ter kataster cest, ulic in drugih komunalnih površin, toplovodnih naprav itd. Brez osnovnega katastra vseh naprav, ki jih želimo evidentirati v urbanskem atlasu, si ne moremo predstavljati njegove popolnosti. Saj bi moral tak atlas grafično prikazati v idealnem smislu vse posege v prostoru na območju mesta oziroma naselja."

Žirovnice

Tov. Viktor Pogačar, vodja distributivne enote/Elektro Kranj:

"Urbanski atlas mesta Jesenice podaja za elektrodistribucijsko podjetje nekatere zelo koristne podatke in načrte. Z vrisanimi vodovodi, kanalizacijo, kablovodi visoke in nizke napetosti, se nam situacija na terenu odkriva že v sami karti. Kako idealno bi bilo, da so vrisani še telefonski kabli.

Gotovo je, da so nam za praktično delo dragoceni tudi podatki o ulicah, cestah, trgih in kategorizacijah cest, kakor tudi označevanje zgradb s hišnimi številkami.

Za popolni pregled komunalnih in drugih naprav nam koristi tudi karta s prostorsko dokumentacijo.

Mnenja smo, da je urbanski atlas za vsak večji kraj nujno potreben in koristen. Pri tem pa bo vsekakor treba skrbeti, da se dopolni z manjkajočo karto telefonskih napeljav in pa, da se bodo vse spremembe na terenu stalno vnašale v atlas."

Tov. Marjan Podobnikar, dipl.kom ing., Geodetski zavod SRS, Ljubljana:

"Morda je bil najtežji problem izdelava projekta vsebine atlasa in to kljub dejstvu, da je bil že predhodno izdelan osnutek vsebine dokumentacije. Vsebina dokumentacije pa naj bo to urbana ali regionalna je v osnutku dokaj točno določena. Težava je sedaj določiti vsebino atlasa glede na obstoječe možnosti, to je glede na dosegljivost materiala, ki ni bil, razen v izjemnih primerih, še nikjer obdelan kot temeljna dokumentacija vsaj v obliki najpreprostejšega registra, kaj šele kot popoln in ažuren kataster.

Drugo vprašanje je nastopilo, ko je bil material zbran: to je smiselna selekcija in nato kartografska obdelava in prezentacija dokumentacije. Tukaj začnemo lahko naštevati pri obliki in formatu končnega elaborata

in nadaljujemo z osnovno barvo karte, barvami in znaki za naloženo vsebino itd. ter to vse skupaj pogojujemo z načinom reprodukcije.

Vzdrževanje elaborata zahteva tehnično organizacijsko rešitev. Tehnično je zadeva lahko razmeroma hitro rešljiva, saj pri sodobni tehnologiji to ne sme predstavljati nerešljivega problema. Vprašanje pa je, če bo vzdrževanje funkcioniralo, če bodo podatki sprememb in dopolnitev pravočasno prihajali in v pravilni zahtevani obliki in če bodo podatki sploh prihajali. Vendar se tudi pred zadnjim vprašanjem ne smemo ustaviti; treba je samo dajalce podatkov prepričati, da se mu bo danes vložen podatek lahko jutri bogato obrestoval v obliki izčrpne informacije, ki mu bo omogočila nadaljnje učinkovito gospodarjenje s prostorom.

Že med izdelavo atlasa in še posebno, ko je bil izdelan, nam je postalo jasno, da bo atlas že v začetnem obdobju svojega obstoja lahko doživel tudi korenite spremembe. Nastale ne bodo zaradi tehnične in vsebinske obdelave temveč zaradi stanja v prostoru samem, to je: zaradi do sedaj nehomogenega in nenačrtnega izgrajevanja prostora. Prav obstoj atlasa in njegova vsebina terjata rešitev nekaterih vprašanj:

- določitev in uskladitev mej statističnih okolišev, katastrskih občin in mestnega območja;
- kategorizacija mestnih cest in ulic;
- imenovanje oziroma preimenovanje mestnih cest in ulic;
- določitev območij ulic;
- oštevilčenje hiš;
- itd.

O Urbanskem atlasu mesta Jesenic sem že nekaj napisal (Bilten 1/69: Urbanski atlas mesta Jecenic). Ob tej priliki bi rad še prikazal mesto urbarskega atlasa v vrsti prostorskih dokumentacij, ki smo jih primorani izdelati pred izdelavo kakršnegakoli planerskega dokumenta:

Temeljna dokumentacija se izdeluje in vzdržuje za mesta, naselja za območja določena za posebne namene ali pa celo za območje vse republike.

Urbanska dokumentacija pokriva območje mesta ali naselja, to je ureditveno območje, ki je podrejeno neposredno urbanskim razmeram nekega mesta ali naselja.

Urbanski atlas je zbrana in izbrana urbarska dokumentacija obdelana na bolj reprezentativen način. Njegova vsebina se približuje vsebini, ki bi jo morala imeti urbarska dokumentacija. To bi morala biti generalizacija najrazličnejših temeljnih dokumentacij, ki pa zaradi različnih več ali manj znanih razlogov še niso formirane.

Dokumentacija občine se zbira, vodi in vzdržuje za vso območje občine.

Regionalna dokumentacija je namenjena izdelavi regionalnega prostorskega plana in je izdelana oziroma se izdeluje in vzdržuje za območje vse republike."

Za izčrpne odgovore vsem najlepša hvala.

Branko Korošec

KARTA ARHEOLOŠKIH SPOMENIKOV I. KATEGORIJE
V SR SLOVENIJI

Posvetovanje o problemih inventarizacije prostora pri prostorskem planiranju v Mariboru je znova dovolj nazorno nakazalo in potrdilo nujnost kompleksne inventarizacije slovenskega prostora. Dejstva, da pomeni spomeniško varstvo prav gotovo enega izmed važnejših omejitvenih prostorskih faktorjev v tej nalogi, nam ni potreba znova poudarjati. Dosedanje sodelovanje Biroja za regionalno prostorsko planiranje z Zavodom za spomeniško varstvo SRS, odnosno Geodetskega zavoda SRS s slednjim, se že odraža v konkretni realizaciji gornje trditve v Atlasu regionalne prostorske dokumentacije (RPP) za leto 1969 ter v nadaljnjih detajlnejših skupnih obdelavah spomeniškovarstvenega gradiva. Izmed spomeniškovarstvenih resorjev sta bila doslej znanstveno kompleksno in za potrebe regionalnega prostorskega planiranja (RPP) obdelana le naravovarstveno ter arheološko spomeniško gradivo, Ker je registrirano, dejanskim zahtevam RPP prilagojeno ter predvsem pravilno locirano spomeniško gradivo - da ne omenjam istočasne njegove kulturne vrednosti in ne nazadnje zanimivosti - interesantno tudi geodetskemu strokovnjaku, smo se odločili vsaj bežno orisati dosedanje rezultate obojestranske obdelave enega od resorjev spomeniške službe, arheoloških spomenikov v Sloveniji.

V preteklem poletju je oddelek za arheologijo Zavoda za spomeniško varstvo SRS v Ljubljani pripravil in izročil Biroju za RPP prvi kompletni register arheoloških objektov, najdišč in spomenikov Slovenije. Registrato je bil obdelan po kriterijih, ki jih določa republiški zakon o varovanju in oskrbovanju kulturnih spomenikov.

V registru, ki zajema ca 3000 arheoloških objektov, so navedeni vsi arheološki tereni in lokalitete ter še danes ohranjeni objekti kot obzidja, okopi, gomile, posamezna grobišča in kompleksne nekropole, posamezne arhitekture, ostanki antičnih naselij, poti, vodovodov, term, in podobno. Po svoji spomeniški vrednosti so vsi ti arheološki objekti razvrščeni v tri kategorije, ki bi jih na kratko lahko opisali kot:

- a) kategorijo spomenikov eminentnega mednarodnega pomena (I. kategorija), v katero sodijo vsi arheološki spomeniki prazgodovinskega in antičnega (rimskega) obdobja, locirani v vzhodnih Alpah in severnem Balkanu ter pomembni za celotno zapadnoevropsko kulturno in politično zgodovino ne glede na današnjo politično razmejitev;
- b) II. kategorija zajema vse arheološke spomenike in najdišča, ki vsebujejo podatke za širši slovenski prostor. Sem so uvrščeni vsi kompleksni spomeniki, nadalje vsi, ki so važni za zgodovino ekonomike ter tudi vsi dobro ohranjeni spomeniki manjše arheološke vrednosti;
- c) v III. kategorijo so zajeti spomeniki lokalne vrednosti.

Hkrati je bil vsakemu registriranemu spomeniku določen tudi varstveni režim, ki upošteva poleg vrednosti spomenika tudi njegovo ohranjenost in mesto v prostoru.

I. Varstveni režim ohranja spomenik "in situ" nespremenjen ali raziskan in ga prezentira bodisi na prostem, bodisi s primernim oblikovanjem okolja, ali v sklopu sodobnih stavb ali prostorskih ureditev. Vse detajla sproti komisijsko določa pristojna spomeniška služba.

II. varstveni režim zahteva pred vsakim posegom na spomeniku sistematična raziskovanja, ki spomeniku določijo nadaljno usodo: ali se rešijo le najdbe in dokumentacija, objekt pa se sprostí v druge namene, ali pa se pripravi objekt za prezentacijo. To komisijsko določa pristojna spomeniška služba.

III. varstveni režim zahteva strokovno nadzorstvo nad posegi zaradi morebitnih najdb ali izpopolnitev dokumentacije. Nadzor določa pristojna spomeniška služba.

Prezentacija in urejevanje arheoloških spomenikov sta že drugotna dejavnost varstva spomenikov ter jih tu ne bomo razčlenjevali.

Register arheoloških spomenikov Slovenije, kakršnega nam je izročil Zavod za spomeniško varstvo SRS, odnosno Biro za RPP, je nujno zahteval kartno obdelavo ter redukcijo samih podatkov o posameznih objektih na obliko takomenovane informacije o objektu, informacije, ki pove o spomeniku vse, kar je urejevalcu prostora nujnega vedeti (nahajališče, opis objekta, prostorska vrednost, stopnja ohranjenosti in raziskave, ogroženost, vrednostna kategorija in stopnja varstvenega režima), saj so mu nadaljni strokovni podatki o spomeniku na razpolago v osnovnem registru zavoda. Potrebna je bila tudi razvrstitev arheoloških spomenikov v sezname območij posameznih občinskih skupščin, saj je razdelitev objektov po arheoloških regijah, kot jih uporablja Zavod za spomeniško varstvo SRS skorajda neuporabna takoj, ko pričnemo obravnavati spomenike z območja posamezne občine. Strokovno določene meje arheoloških regij se namreč ne ujemajo z današnjimi teritorialnimi občinskimi območji.

Oddelek regionalne dokumentacije pri Geodetskem zavodu SRS je po omenjenem registru izdelal karto arheoloških spomenikov SRS v merilu 1:200.000 ter vanjo vnesel vse registrirane objekte v legendi, ki hkrati izkazuje spomenikovo vrednost in stopnjo varstvenega režima, ki je določen zanj. Vsporedno s seznamami objektov, razdeljenimi po območjih posameznih občin so bile izdelane tudi pregledne karte posameznih območij občin z enako legendo v merilu 1:50.000, sicer v unikatu, vendar zainteresirani uvidijo v njihovo bogljive na Biroju za RPP.

Prvokategorični arheološki spomeniki, torej arheološki objekti in spomeniki mednarodnega pomena in vrednosti, so bili na pobudo Biroja za RPP obdelani še posebej v obliki predloga za uzakonitev zavarovanja le-teh v smislu republiškega zakona, ki bo v kratkem predložen IS SRS v potrditev. Temu predlogu za uzakonitev zavarovanja je poleg detajlnega seznama priložena tudi pregledna karta Arheološki spomeniki I. kategorije v SR Sloveniji v merilu 1:750.000 - uporabili smo jo tudi kot ovitek te številke Biltena - na kateri so poleg oštevilčenih arheoloških regij natisnjeni vsi prvokategorični arheološki spomeniki v skladu s seznamom le-teh v predlogu samem. Informativnost karte, ki naj bi ponazorila gostoto ter prostorsko lokaliteto vseh najpomembnejših arheoloških vrednosti na naših tleh, je dosegla svoj namen, pričakujemo pa, da bi nam bilo omogočeno - vsaj v enaki obliki in v enakem spontanem sodelovanju - obdelati še ostala področja spomeniškovarstvene službe, predvsem etnografske in kulturno-zgodovinske spomenike naše dežele.

Naslednjo fazo našega dela predstavlja korektura dosedanje registracije arheoloških objektov v Atlasu RPD, ki še ni upoštevala današnjega spomeniškega ovrednotenja in stopenj varstvenega režima. Popolno in vsestransko uporabnost pa bodo današnji registri in v Atlas RPD zajeta registracija arheoloških objektov dosegli šele takrat, ko bomo vsakemu registriranemu in ovrednotenemu arheološkemu objektu lahko dodali še parcialne in posestniške lokacijske podatke, ki so danes še nepopolni. To delo pa zahteva nadaljnje spontano sodelovanje obeh dejavnosti.

Ivan Golorej

GEODETSKE PRIREDITVE OB 20-LETNICI NEMŠKE DEMOKRATIČNE REPUBLIKE

Zveza za geodezijo in kartografijo ter Društvo za fotogrametrijo organizaciji, ki sta vključeni v Vsedržavno tehnično zvezo NDR, sta priredili v dneh od 18. do 20. septembra 1969 v mestu Weimar svečano zasedanje v počastitev 20-letnice Nemške demokratične republike.

Na svečanost so bila povabljeni zastopstva geodetskih strokovnih organizacij iz vseh socialističnih dežel in tako so prisostvovali tem zasedanju zastopniki iz Sovjetske zveze, Poljske, Češkoslovaške, Madžarske, Bolgarije in Jugoslavije.

Svečano zasedanje, kateremu je prisostvovalo okoli 120 geodetskih strokovnjakov NDR je otvoril dipl.ing. Kaschke, predsednik Zveze za geodezijo in kartografijo. Zatem je pozdravil navzoče ing. Pateisert, direktor glavne geodetske uprave NDR.

Pozdravne nagovore so imeli tudi vođe vseh inozemskih delegacij. Po prečitaniu pozdravnih brzojavk posameznih vzhodnonemških delovnih organizacij in posameznih geodetskih strokovnjakov je dipl.ing. Schüller, znanstveni sodelavec firme Carl Zeiss Jena, ki je vodil svečano zasedanje dal besedo tov. ing. Schillingu iz Berlina, kateri je imel svoj svečani referat z naslovom: Položaj inženirja v socialistični družbi.

Za njim je prebral svoj svečani referat dipl.ing. Schiller iz Berlina z naslovom: Stanje in razvoj socialističnega množičnega dela v zadevah izmeritve nepremičnin in kartografije v NDR.

Referati strokovnega značaja so bili sledeči:

1. Dr.ing.H. Lang iz Leipziga: Zakoličba ravninskih in prostorskih projektov. Obdelal je postopke zakoličb: z ortogonalno metodo, s polarno metodo in ortogonalno kontrolo, s polarno metodo in kotno kontrolo in z urezovalno metodo.
Zakoličbe projektov v ravnini je obdelal z vidikov točnosti in ekonomičnosti.
Dalje je obravnaval zakoličbe projektov v prostoru: s polarno metodo in s polarno-linearno metodo.
2. Dipl.ing.H.Nischan iz Potsdama: Tematske karte so pripomoček pri planiranju in vodenju narodnega gospodarstva. Referat je obravnaval vprašanja definicije in ureditve tematskih kart (po vsebini, merilih, metodah prikazovanja).
Kartografsko obdelavo tematskih kart raziskujejo po sledečih kompleksih:

- obdelava osnovnih kart,
- obdelava avtorskih originalov,
- redakcijska in tehnološka priprava izdelave kart,
- sestavljalna in izdajateljska dejavnost.

Prednosti tematskih kart vidijo v tem, ker vsebujejo ogromno informacij, v prostoru razprostrto in pregledno, v nasprotju z drugimi nosilci podatkov.

3. Dr. Wolf iz Eberswaldeja: Vloga in pomen fotointerpretacije za narodno gospodarstvo NDR. Uporaba fotointerpretacijskih metod v geologiji, pri melioracijah pri inženirsko-tehničnih delih se uveljavlja kot priznan pripomoček. Ravno v socialističnem gospodarstvu v NDR obstoje možnosti za uvedbo fotointerpretacije zaradi obsežnejših področij, ki jih je potrebno komasirati in meliorirati. Tvrdka Carl Zeiss iz Jene je za ta dela konstruirala že potrebne naprave.
4. Dipl.ing.H.Richter iz Jene je prikazal in opisal nove izdelke tvrdke Carl Zeiss iz Jene: EOK 2000, Dahlta 010, UMK.
  - a) EOK 2000. Novi elektrooptični razdaljemer za razdalje do 2000 m. Naprava bo popolnoma tranzistorizirana in je po vključitvi takoj pripravljena za delo. Merjenje dolžine se opravi s 3 frekvencami. Uporabljena je valovna dolžina svetlobe od 910 nm.
  - b) Dahlta 010. Pričeli bodo s proizvodnjo instrumenta Dahlta 010, še poleg dosedanje Dahlta 020.
  - c) Pričeli bodo prav tako izdelovati univerzalno mersko kamero (fototeodolit) UMK, to bo fototeodolit formata 13/18 in s slikovno razdaljo okoli 10 cm. UMK bo prav posebno dobro uporabna za arhitekturne posnetke (fasade itd.) Ostrina slike bo zagotovljena že pri razdalji 2,5 m od objekta - opravila se bo z malim premikom negativne ravnine k ravnini objektiva.
5. 5. Dipl.iur.ing. Straub iz Berlina: Razvoj katastra nepremičnin do instrumenta državnega vodenja pri izkoriščanju prostora.

Zahteve razvitega družbenega sistema v socialistični ureditvi določujejo naloge, kako razviti kataster nepremičnin v vsestranski in uspešni instrument državnega vodenja, kateri naj aktivno doprinese:

- k prognoziranju, planiranju in racionalni ustvaritvi naselitvenih območij v republiki,
- k znanstvenemu planiranju in vodenju kmetijske proizvodnje,
- k čim večjemu varstvu kmetijskega in gozdarskega zemljiškega fonda pred uničevanjem in zmanjševanjem,
- za dokaz in varstvo lastninskih odnosov na zemljiščih in zgradbah, še posebno na pravicah socialistične lastnine,
- kakor tudi za uresničenje osnovnih pravil socialistične politike z zemljiškimi kompleksi.

Da bo pa mogoče to doseči je potrebno, da izkazuje tudi vedno najnovejše stanje in da se redno vzdržuje.

6. Dipl.ing.Berger iz Berlina: Fotogrametrija pri izdelavi kart in načrtov v velikih merilih.

V NDR uporabljajo aerofotogrametrične metode za izdelavo načrtov v velikih merilih že 10 let. Danes dosežene točnosti in ekonomičnosti s to metodo dosegajo stanje v ostalem svetu. Na to ugodno stanje so vplivali predvsem:

- izboljšava kvalitete aeroposnetkov; pri tem so lahko zmanjšali merila snimanja za ca 20 %,
- prihranek pri klasičnem odrejanju oslonilnih točk s preходом na analitično blokovno aerotriangulacijo,
- pravočasen prehod na gravurne postopke in prehod na delo z enim restitutorjem pri stereo-kartirnih aparatih,
- stalna izboljšava aerofotogrametričnega izvrednotenja višinske predstave.

Ugotavljajo, da obstoje ugodni in realni pogoji za še močnejše uvajanje elektronskih računskih in kartirnih naprav in za sprostitvev modernih visokoproduktivnih naprav in sistemov avtomatov samo v velikih združenih geodetsko-fotogrametričnih centrih.

7. Prof.dr.ing.W. Rüger iz Dresdena: Od samostojnega instrumenta do sistema naprav. Nanizal je razvojno pot izdelave instrumentov, pripomočkov in priborov za aerofotogrametrijo v NDR, to je bila rast proizvodnje fotogrametričnega instrumentarija tvrdke Carl Zeiss iz Jene za potrebe terestrične in aerofotogrametrije.

Zaslužnim kolektivom in zaslužnim strokovnjakom so podelili zatem odlikovanja in priznanja.

V Jeni smo si ogledali stalno razstavo instrumentarija in optike pri tvrdki Carl Zeiss. Ogledali smo si tudi dva strokovna filma:

- Proizvodni proces izdelave geodetskih in fotogrametričnih instrumentov.
- Izdelava in montaža astronomskega reflektorja (premer zrcala 2 m), ki je bil postavljen na Kavkazu v SZ.

Vzhodnonemški kolegi so nas sprejeli zelo gostoljubno tako je bilo naše bivanje nadvse prijetno. Geodetski strokovnjaki NDR so nam z vso pazljivostjo in prijaznostjo nudili različne strokovne informacije.

Izvelečke strokovnih referatov so nam posredovali v nemškem in ruskem jeziku. Nekaj referatov je že natisnjenih v njihovem strokovnem glasilu "Vermessungstechnik" zv. 9 v nemškem jeziku, ostale bodo priobčili v naslednji 10. številki.

Ivan Golorej

FOTOGRAMETRIČNI TEDNI V KARLSRUHE V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI

Tvrška OPTON iz Oberkochena in Institut za fotogrametrijo in topografijo na univerzi v Karlsruhe ZRN sta organizirala v času od 29.9.1969 do 10.10.1969 "fotogrametrična tedna", z namenom prikazati geodetskim strokovnjakom z vsega sveta najnovejše dosežke instrumentalne tehnike, najmodernejše postopke in metode s področja fotogrametrije. Še posebej je bilo zborovanje namenjeno strokovnemu dvigu sodelujočih in izmenjavi izkušenj med strokovnjaki s tega področja kar potrjujeta osnovni gesli zborovanja "nadaljnje izobraževanje fotogrametrov, ki delajo v tem poklicu" in "mednarodna izmenjava izkušenj in mnenj", pod katerimi je potekalo to zborovanje.

Materija referatov katere so imeli domači in tuji strokovnjaki je bila razporejena po sledečih skupinah:

- planiranje izmeritev za obsežna področja,
- osnove in aktualna poglavja iz avtomacije,
- osnove in uporaba fotointerpretacije,
- izbrana poglavja iz instrumentalne tehnike.

Zborovanje je obsegalo tudi:

- prikazovanje in praktične veje na fotogrametričnih instrumentih firme OPTON;
- razgovore in razprave;
- ogled fotogrametričnih institucij, razstav in firme OPTON;
- medsebojne stike med udeleženci - strokovnjaki.

Zborovanje je otvoril prof. dr. K. Schwidefsky, ki je povedal, da je na zasedanju okoli 210 udeležencev iz 36-dežel.

Predavanja so bila v nemškem, francoskem, španskem in angleškem jeziku. Organizirano je bilo simultano prevajanje.

V prostorih pred predavalnicami je bila razstava, ki je obsegala med drugim: barvne aeroposnetke posnete z Apolla 11, primere ortofotokart v M= 1:10.000 in 1:5000, primere vzdrževanja topografskih kart z ortofotometodo, ortofotoposnetke v velikih merilih itd.

Na univerzi v Karlsruhe smo si ogledali:

- Geodetski institut s potresno opazovalnico in
- Institut za fotogrametrijo in topografijo.

Prikazali so nam delo na elektronskih računalnikih, delo z modernimi elektrooptičnimi razdaljmeri, astronomska opazovanja, satelitska merjenja, seizmični center s seizmografi, aerofotogrametrične instrumente, raziskave glede velikosti, oblike in barve fotosignalov itd.

Na zborovanju so bila naslednja predavanja:

R.W. Underwood, Houston, NASA, ZDA: Fotografije iz vesoljskih ladij. Z barvnimi diapozitivi je pokazal površino meseca iz najrazličnejših položajev in višin ter našo zemljo iz najrazličnejših višin s poletov vesoljskih ladij Gemini in Apollo. Predavatelj je prikazal številne prednosti posnetkov iz vseмираja z ozirom na aeroposnetke in poudaril pomen slik iz vseмираja in nakazal možno uporabo teh slik za različne znanstvene discipline. Opisal je tudi razvoj "Hasselblad kamere" od Mercury-ja do Apolla 11 in tehniko razvijanja filmov.

Dr. H. G. Jerie, Delft, Holandija: Problemi načrtovanja fotogrametričnih projektov. Predavatelj je obdelal - na podlagi tehničnih specifikacij zahtevanega izdelka - tiste projektne parametre, ki jih je pri načrtovanju potrebno izbrati in tiste faktorje (področje projektiranja, organizacija, ki bo izvajala dela), ki jih je potrebno upoštevati. Izvajanje je bilo dopolnjeno z raznimi diagrami. Obdelal je tudi pomembnost točnosti pri takih načrtovanjih. Opozoril je na nekatere napake in škode pri planiranjih kot:

- kopirajo se prejšnje nekvalitetne izkušnje,
- postavljajo se zahteve po pretirani točnosti,
- dopustna odstopanja zastarevajo, ker so postavljena po tedaj uporabljenih instrumentih in ne upoštevajo izboljšav,
- niso analizirane potrebe,
- obstoje tendence popolnosti; lepi načrti ali karte namesto veliko načrtov ali kart,
- fotogrametrična dela so lahko precizna samo, če so negativni izdelani na steklu,
- neodvisno planiranje stranskih obratov.

Dr.ing. W. Brucklacher, Oberkochen ZRN je podal novitete na instrumentih: dvojni projektor 1, dvojni projektor 2 in orto-3-projektor.

Dipl. ing. D. Hobbie, Oberkochen, ZRN je obrazložil spremembe in dopolnitve na ortoprojektorju GZ1:

- optična interpolacijska naprava za odstranitev zamikov, dvojnega preslikavanja ali izgube detajla; stekleni obroč - čigar zgornja ploskev vsebuje vse nagibe, se obrne vedno v položaj, kot ga trenutni nagib zahteva;
- elektronski risalnik plastnic; naprava riše namesto "višinskih šraf" (Hühenschraffen) direktno zveznice teh višinskih šraf - plastnice. Obe napravi pri izdelavi ortofotokarte 1:5000 zmanjšata stroške še za okoli 45 %.

Dr.ing. R. Schwebel, Oberkochen, ZRN: Balistična merska kamera BMK 46/181; 2. Uporablja se pri: satelitski triangulaciji, dinamični satelitski geodeziji, merjenjih smeri z LASER-jem.

Dr. Y. M. Zarzycki, OTTAWA, Kanada: Izkušnje z instrumentom AERODIST pri izmeritvah v Gvajani. Organizacija izvedbe izmeritev obsežnih, ne-prehodnih in divjih področij Gvajane je zahtevala uporabo najmodernejših prometnih sredstev (letala DC 3, 14 helikopterjev, terenska verižna vozila), postavitev centralnih baz in najmodernejšega instrumentarija (aerokamere - Wild RC 9, horizontalna kamera, Statoskop itd.)

Dr.ing. H. Ziemann, OTTAWA, Kanada: Priprave in izvedba aerosnimanja severnega dela kanadske province Britanska Kolumbija. Topografska karta Kanade v M = 1:250.000 je izdelana. Kot osnovni kartni material jim bo služila topografska karta merila 1:50.000, ki se sedaj izdeluje. V provinci Britanske Kolumbije, ki meri cca 70.000 km² je 65.000km² že obdelanih.

B. P. Lambert, Canberra, Avstralija: Planiranje kartiranja obsežnih področij (geodetska in kartografska dela v Avstraliji, bodoča geodetska in topografska dela v Novi Gvineji). V referatu je podan zgodovinski razvoj geodetskih (osnovnih) del, kateri je bil zaključen v letu 1966 s postavitvijo kontinentalne mreže. Nadaljujejo se dela na izboljšavi te mreže in na priključitvi na svetovni sistem. Za vso deželo je izdelana karta v M = 1:250.000 brez višinske predstave. Sedaj že delajo na izdelavi topografske karte v M = 1:100.000.

Dr. ing. J. Albrecht, Karlsruhe, ZRN: Opazovanje in dojetanje pri fotointerpretaciji. Referat obravnava osnove fizioloških in psiholoških procesov pri fotointerpretaciji.

Prof. Dr. Ir. A.P.A VINK, Amsterdam, Holancija: Delovne metode pri fotointerpretaciji prikazane na primeru tloznanstva.

Dr. S. Schneider, Bad Godesberg, ZRN: Prirodna in gospodarsko prostorska razvrstitev kot pripomoček pri sklepanju in planiranju.

Dr. Martens, Hamburg, ZRN: Prirodno-zemljepisne združene analize aeroposnetkov in njihova uporaba pri inženirskih delih.

W. Schlager, Washington, ZDA: Interpretacija fotoposnetkov z meseca.

E. Kitzch, Berlin, ZRN: Geološka interpretacija fotoposnetkov Severne Afrike posnete z Gemini.

J. Bodechtel, München, ZRN: Možnosti tektonskega iz vrednotenja fotoposnetkov s sateliti.

H.G.Hildebrandt, Freiburg, ZRN: Spoznavanja rastlinskih okvar na aeroposnetkih.

Dr. P. Meienberg, München, ZRN: K praksi fotointerpretacije s primeri in uporabnosti kartiranja zemljišč.

Prof. Dr. C. Voute, Delft, Holandija: Infrardeče področje fotografiranja in uporaba v geologiji in hidrologiji.

Prof. dr. ing. K. Schwidofsky, Karlsruhe, ZRN: Kaj je in kako ocenjujemo informacije.

Dr. ing. H.K. Meier, Oberröchen, ZRN: Največji slikovni kot pri snemalnih aerokamerah.

Dr. ing. M. Döhler, Karlsruhe, ZRN: Kalibriranje širokokotnih fotokamer in navadnih fotoaparátov.

Dr. ing. F. Ackermann, Stuttgart, ZRN: Razmišljanja o gospodarnosti avtomatizirane aerotriangulacije.

J.W. Hardy, Lexington, Anglija: Avtomatsko stereokartiranje z korelatorjem EC 5.

Dipl.ing. H. Schneider, Stuttgart, ZRN: Kataster cest z elektronsko krmiljeno banko podatkov.

Dipl.ing. G. Konecny, Fredericton, Kanada: Dialogna tehnika - prikazana na sistemu IBM 360/50.

K. Linkwitz, Stuttgart, ZRN: Izkušnje z digitalnim prostorskim modelom.

C.M.A. van den Hout in D. Eckhart, Delft, Holandija: Digitalno kartiranje situacije v velikih merilih.

E. Pape, Bad Godesberg, ZRN: Izdelava fotokart M = 1:5000 v pokrajini Nordrhein - Westfalen.

R. Kersting, Mainz, ZRN: Izkušnje z ortofoto-metodo v deželni upravi Rheinland - Pfalz.

E. Strobel, Stuttgart, ZRN: Izkušnje z ortofoto metodo pri vzdrževanju topografskih kart 1:25.000.

Razpravo - za in proti ortofotografiji je vodil prof. dr. ing. K. Schwidofsky.

Če podam na koncu splošen vtis o tem zborovanju moram poudariti izredno prevladanje ortofoto metode in prehod na čimvečjo avtomatiziranje postopkov, pri čemer je "stara, dobra" stereofotogrametrija bila kar nekoliko potisnjena ob stran. Kažejo se obrisi ogromnega razvoja in uporabe fotointerpretacije, velik razvoj barvne fotogrametrije, psevdobarvne fotogrametrije, zaznavajo se pa že tudi postopki termofotogrametrije in radar fotogrametrije. Izdelavo grafičnih načrtov bodo opravljali v bodočnosti celi sistemi kompliciranih in dragih naprav.

Kobillica Janez,

GEODETSKI OBISK V SZEKESFEHERVARU

Szekesfehervar je malo mestoce z okrog 50.000 prebivalci in leži na pol poti med Blatnim jezerom in Budimpešto. V zgodnjem srednjem veku je bilo dolgo časa glavno mesto Madžarske. Še nekaj let in slavilo bo tisočletnico svojega obstoja. Tu je bil poleg ostalih kulturnih, turističnih in znanstvenih prireditev v okviru festivala "Alba Regia" sklican od 19.5 do 22.5.1969 tudi kongres madžarskega geodetskega in kartografskega društva.

Žal so bila vsa predavanja in diskusije izključno v madžarščini in brez prevodov. Tujim delegatom so bili na razpolago le kratki povzetki v nemščini in ruščini. Nihče od tujih delegatov ni znal madžarsko, zato smo bili glede informacij odvisni le od direktnih razgovorov z madžarskimi kolegi in od kratkega informativnega predavanja, ki so nam ga posebej pripravili na našo željo. Poleg tega smo si ogledali arhiv katastrske uprave v Szekesfehervaru in ekspozituro geodetskega podjetja iz Budimpešte, ki vrši novo izmero mesta Szekesfehervara.

Oba s kolegom iz Sarajeva sva dobila vtis, da se tehnični nivo geodetske dejavnosti na Madžarskem ne razlikuje mnogo od našega. Osnovna geodetska evidenca so za večji del Madžarske še vedno katastrski načrti v $M = 1:2880$. Tudi ažurnost in natančnost teh načrtov sta marsikje bolj slabi. Madžarska je izvršila kolektivizacijo vse zemlje in je pustila posameznemu kmetu le po 0,5 ha ohišnice, te ohišnice pa zdaj koncentrira v tako imenovane zaprte vrtove ali pa v notranja območja vasi. Vse te izpremembe so izpeljevali pod pritiskom naglice in na osnovi že takrat bolj slabo dopolnjene katastrske evidence. Tako je kvaliteta katastrskih načrtov še bolj padla in so prisiljeni pri urejevanju privatne lastnine (ohišnic) kar je trenutno zelo aktualen problem reambulirati ali pa tudi na novo izmeriti mnogo vasi. To novo izmero vršijo v glavnem fotogrametrično v merilu $1:2000$. Poleg tega se izven mest merijo le še kompleksi za potrebe večjih regulacijskih in ureditvenih del za državna posestva in zadruge.

Več skrbi posvečajo na Madžarskem izmeri mest. Stare načrte v merilih $1:720$ in $1:1440$ zamenjujejo z novimi katastrskimi načrti v $M = 1:1000$. Večina teh načrtov prikazuje samo katastrsko stanje, v zadnjem času pa jih vse bolj dopolnjujejo tudi z višinsko predstavo po naročilu uprav za gradbeništvo. Po dolgoročnem planu morajo do leta 1980 izmeriti 128 mest s skupno površino 168.000 ha. Do sedaj je izvršeno okoli 35 procentov te naloge.

Način dela pri mestni izmeri so nam prikazali na primer Szehesfehervara. Najprej je bila razvita mestna centralna triangulacijska mreža z 209 točkami, ki je bila po izravnanju preračunana v deželni (ne državni!) stereografski projekcijski sistem. Za center mesta je bila nato razvita še poligonometrična mreža. Z detajlno izmero so začeli leta 1966, končali so že izmero centra to je 165 ha, nadaljnjih 325 ha bo izmerjenih do konca letošnjega leta, izmero predmestij - 836 ha - pa bodo končali do leta 1972. Metoda dela je kombinirana. Glavne ulice merijo klasično, notranjost blokov in vmesne predele pa fotogrametrično. Za potrebe vzdrževanja izmere so zgoščevali poligonsko mrežo deloma klasično, deloma pa so določali male in poligonske točke fotogrametrično. V bodoče nameravajo vse bolj prehajati na določanje koordinat poligonskih, malih in tudi detajlnih točk po fotogrametrični metodi. Pisarniška obdelava elaboratov je večinoma še klasična. Triangulacijo, poligonometrijo in še nekatere druge operacije so že začeli računati na elektronskem računalniku izdelanem na Poljskem, ki je last budimpeštanskega geodetskega podjetja. To podjetje se pripravlja tudi na modernizacijo svoje opreme, želijo modernejši elektronski računalnik s priključki in s povezavo z autografom in kartirno mizo. Dosedanji inštrumentarij, terenski in pisarniški, je v glavnem madžarske in vzhodno-nemške izdelave.

Vsa evidenca zemljišč je tradicionalna avstroogrška, obstojata kataster in "zemljiška knjiga". Kataster je še popolnoma klasičen, urejen na isti način kot naš stari avstroogrški kataster. Tudi zemljiška knjiga je urejena na isti način kot pri nas. Zanimivo je, da kljub kompleksni socializaciji zemljišč zadnje čase spet posvečajo več skrbi zemljiški knjigi. Koordinacija med katastrom in zemljiško knjigo je slaba in ravno na tem kongresu so bile znova postavljene zahteve po uskladitvi poslovanja obeh služb, po istočasni izdelavi obeh elaboratov in končno po združitvi obeh služb. ~~Kataster želijo modernizirati zato, da bi omogočili prehod na strojni sistem evidenc.~~ Zemljišča so sicer združena večinoma v velike komplekse razen v vaseh in zaprtih vrtovih ohišnic, kjer so pa parcele zelo razdrobljene. Davek na obdelovalno zemljišče plačujejo vsi, torej privatniki, zadruga in podjetja, po katastrskem dohodku, zato pritiskajo katastrske in davčne uprave, da bi evidenca čimprej prešla na strojni sistem.

Od ostalih geodetskih del precej truda vlagajo še v topografske karte in sicer je že izdelanih v $M = 1:10.000$ okrog 30 % površine Madžarske, v $M = 1:5000$ pa samo 10 % površine. Način izdelave je v glavnem fotogrametričen, vsebina je ista kot pri naši osnovni državni karti. Izdelava kart v srednjih merilih pa spada v pristojnost vojne geodetske službe.

Kataster komunalnih naprav je šel na začetku. Obstojajo le manjši detajli izdelani zlasti za potrebe večjih industrijskih kompleksov. Drugih, vsebinsko kompleksnejših evidenc in prikazov geodetska služba ne daje, ampak je to razdrobljeno na najraznovrstnejše službe od katerih vsaka izdeluje evidence in pregledne karte za svoje potrebe.

Organizacijsko je geodetska dejavnost razdeljena med državno upravo in podjetja. Vrhovni geodetski organ je glavna geodetska uprava za geodezijo, kataster in zemljiške zadeve v Budimpešti, ki je del ministrstva za polje-

deljstvo. To ministrstvo združuje pod svojo upravo 45 % vseh državnih uprav na Madžarskem.

Glavni geodetski upravi je podrejenih 19 pokrajinskih geodetskih uprav in kot dvajseta geodetska uprava mesta Budimpešte. Vsaki deželni upravi je podrejeno od 4 do 12 okrajnih geodetskih uprav, pri katerih je tudi katastrska evidenca. Glavna geodetska uprava in pokrajinske geodetske uprave imajo samo upravne naloge in to planiranje, koordinacijo, nadzor in upravno odločanje.

Okrajne geodetske uprave imajo tudi operativne grupe, ki izvršujejo manjša geodetska operativna dela, kot so delitve, določanje mej, arondacija in tekoče spremljanje sprememb na zemljišču. Poleg tega odločajo te uprave tudi po upravni liniji o lastništvu zemljišč. Njihova sedanja naloga je planiranje geodetskih del, koordinacija med različnimi naročniki (podjetji) ter naročanje geodetskih del, ki jih plačuje država. Geodetska dela, ki jih vršijo geodetska podjetja, ter uprave kontrolirajo in prevzamejo. Z ukrepi decentralizacije v zadnjih letih so se vloge in kompetence okrajnih geodetskih uprav močno povečale na račun deželnih in glavne geodetske uprave.

Posebno mesto pripada po novih organizacijskih ukrepih Inštitutu za geodezijo v Budimpešti. Tu opravljajo precizne meritve predvsem triangulacijo 1. reda in astronomska opažanja, vršijo razne raziskave ter arhivirajo originalne elaborate vseh geodetskih del, ki jih naroča država. Poleg tega gredo vsa naročila za geodetska dela, ki jih plača država, preko že omenjenega inštituta, ki koordinira naročila in določa vrstni red med naročili, ki jih pošiljajo okrajne geodetske uprave. Večji del geodetskih meritev plača država centralno, najnujnejša geodetska dela, ki jih sofinancirajo tudi dežele ali okraji pa imajo prednost.

Geodetska podjetja poslujejo kot samostojne gospodarske organizacije in si v načelu med seboj konkurirajo. Do konkurence pride seveda le redko, ker imajo delo razdeljeno teritorialno in po vsebini.

Obstojajo tri geodetska podjetja. Vodiijo jih direktorji, ki jih postavlja ministrstvo za poljedelstvo.

Podjetje za geodezijo in fotogrametrijo v Budimpešti je največje in ima preko 1000 zaposlenih. Opravlja vsa geodetska dela in ima oddelke za triangulacijo, fotogrametrijo, inženirsko geodezijo, detajlno izmero ter oddelek za elektronsko računanje, ki opravlja dela tudi za druga podjetja, poleg tega ima še tehnični oddelek, ki gradi piramide, vzdržuje in popravlja instrumentarij in izdeluje enostavnejše geodetske potrebščine. Tu izdelujejo karte in načrte v merilih 1:1000 do 1:10.000, katastrske operate, razne geodetske elaborate in opravljajo vsa geodetska inženirska dela. Njihove grupe za detajlno izmero delajo na večjih delovišjih v raznih mestih Madžarske in tam osnujejo nekakšno ekspozituro z vso terensko in pisarniško opremo. Ekspozitura deluje dokler delo ni dokončano in na samem delovišču izvrši vsa terenska in večino pisarniškega dela.

Isti delokrog in enak način dela ima tudi Podjetje za geodezijo in fotogrametrijo v Pessu, le da je precej manjše saj ima manj kot 300 zaposlenih. To podjetje deluje v glavnem na južnem delu Madžarske. Obe podjetji dobita okrog 55 % naročil od države preko Inštituta za geodezijo, 45 % pa direktno od raznih podjetij.

Tretje geodetsko podjetje je Podjetje za kartografijo, topografijo in fotogrametrijo v Budimpešti. To podjetje se ukvarja v glavnem s kartografijo in reprodukcijo kart in načrtov. Izdelujejo karte v malih merilih, atlase, turistične in druge tematske karte in vršijo reprodukcijo tudi za druga podjetja.

Geodetska dela izvajajo deloma še razne geodetske grupe v negeodetskih podjetjih, zlasti pri nizkih in visokih gradnjah in deloma v industriji.

Opis Blatnega jezera, Budimpešte, ciganske muzike in drugih madžarskih posebnosti pa ne spada več v to poročilo, najbolje je, da si to ogleda vsak sam.

Matija Klarič

GEODETSKA DEJAVNOST V ZDA

O geodetski dejavnosti v Združenih državah Amerike nimamo na voljo točnih podatkov, kakor bi bilo sicer pričakovati glede na splošno vodilno vlogo teh držav na področju znanosti in tehnike.

V tem sestavku podajam kratek izvleček iz "Poročila s študijskega potovanja v Združene države Amerike", ki ga je objavil gospod Hans-Günter Neumann v strokovnem glasilu "Mitteilungsblatt" (december 1964).

Osnovna geodetska dela. Kakor drugod tako so imela tudi v ZDA odločilen vpliv na razvoj geodetske izmeritvene tehnike zgodovinska družbena dogajanja, od katerih je verjetno najvažnejša postopna naselitev Združenih držav. Iz Evrope so se naseljevali leto za letom novi prebivalci, na vzhodni obali Amerike se je razvila zelo živahna morska plovba, formirali so se veliki centri preseljevanja, trgovinska izmenjava z Evropo je postala življenjsko pomembna zadeva.

Zaradi pomanjkanja kart je bil na začetku 19. stoletja ustanovljen Zvezni urad za obalsko izmero (U.S. Coast and Geodetic Survey) kot oddelek Zveznega ministrstva za trgovino (Department of Commerce), katerega področje

se je pozneje razširilo tudi na izvajanje triangulacije 1. in 2. reda na celotnem območju ZDA. Na ta način je bila izmeritveno povezana vzhodna obala Atlantskega z obalo Tihega oceana.

Triangulacija 1. reda s stranicami 16 do 24 km, ki je danes v glavnem zaključena, ne pokriva celotnega teritorija kot mreža, temveč je bila razvita le v ozkih verigah, ki potekajo v smeri zahod - vzhod in sever - jug. Praznine med tako postavljenim mrežnim križem 1. reda so zapolnjene z mrežo triangulacije 2. reda s stranicami 6 do 16 km.

Metode merjenja na mreži se v marsičem razlikujejo od prakse pri nas. Merjenja na triangulacijski mreži opravljajo močne delovne skupine 39 strokovnjakov na ta način, da se merjenja opravljajo na 3 stališčih istočasno. Taka delovna skupina je opremljena z 22 jeklenimi stolpi, 20 tovornimi vozili, v težjih terenskih razmerah pa imajo na voljo tudi helikoptere. Delo poteka nekako po "potujočem tekočem traku, pri katerem sprednji del skupine signalizira točke, srednji del opravlja opazovanje, zadnji del pa pospravlja nepotrebne signale. Na tem "izmeritvenem pohodu" so skupinam na voljo zanje in za člane družine, ki jih jemljejo s seboj, tudi posebni stanovanjski vozovi.

Razumljivo je, da pri takem razkošnem načinu dela in ker se signali sproti odstranijo, poskrbijo že med merjenjem s primernimi računskimi kontrolami, da ne pride do napak, ki bi zahtevale ponoven odhod na teren.

Triangulacijska mreža je osnova za deželno izmeritev, ne glede na to, če gre za katastrsko izmeritev ali ne. Gostota mreže je odvisna od namena, za katerega se rabi mreža. Za gradbena dela v industrijskih predelih in za druge specialne potrebe se triangulacijska mreža ustrezno zgosti. Mrežo tretjega reda je razvila ob obali služba "Coast and Geodetic Survey", v notranjosti pa služba "Geological Survey", katere glavna naloga je bila klasifikacija in bonitiranje zemljišč, pozneje pa tudi izdaja topografskih kart.

Za opravljanje računskih operacij ima služba "Coast and Geodetic Survey" po stanju konec leta 1964 v centrali v Washingtonu med drugim dva IBM elektronska računalnika, katerih kapaciteta pa ni več zadostna.

Ta služba opravlja tudi specialna najzahtevnejša merjenja, kot npr. postavitev mreže za raziskovalne namene pri raketnih izstrelkih, kjer je bila postavljena zahtevana natančnost z maksimalnim srednjim pogreškom 1:300.000, praktično pa je bila dosežena natančnost čez 1:1.000.000. Pri tem je bilo s kombinacijo triangulacije in trilateracije (ob uporabi geodimetra) postavljeno 63 stališč, 400 horizontalnih smeri, 3 Laplaceove točke in 43 dolžin s 446 enačbami napak pri izravnanju. Raziskovalna proga je dolga 79 kilometrov in je obremenjena s pogreškom $\pm 5,5$ cm.

Podobne zahteve natančnosti so bile postavljene tudi pri ustvarjanju Telstar - projekta. Satelit Telstar mora ostro osnopljene ultrakratke radijske valove, ki se širijo kot svetlobni valovi, tako odbijati, da se v Ameriki izžarevani televizijski in radijski programi lahko spreje-

majo v Evropi. Pot satelita glede na oddajno postajo mora biti zelo natančno znana. Posebna mreža je povezana z mrežo službe "Coast and Geodetic Survey", ker so oddajne antene postavljene v državi Maine v severovzhodnem delu ZDA, med tem ko je bil satelit izstreljen na jugu.

Izmera zemljiških detajlov in kataster. V ZDA je izmeritvena dokumentacija nastajala povsem drugače kot pri nas. Medtem ko se je v Evropi opravila upraha in lastninska delitev zemljišč že dolgo pred izmeritvijo za potrebe zemljiškega katastra, je bila v Ameriki, z nekaj izjemami, izmeritvena dokumentacija uporabljena kot osnova za naseljevanje. Izmeritev in projektiranje delitve na upravne in lastninske zemljiške enote je bilo opravljeno torej pred naselitvijo, ameriška posebnost te delitve pa je nastanek držav in drugih zemljiških enot z značilnimi povsem ravnimi mejami in komunikacijami, ne glede na možne in primernejše naravne meje. Edino na vzhodni obali in v Texasu je bila dovršena delitev zemljišča že prej in nenačrtno.

Načrtno naseljevanje (od vzhoda proti zahodu) si je centralna vlada zagotovila z izdajo ukaza z dne 20. maja 1785. Ta ukaz je vseboval naslednja, za ameriški kataster značilna določila:

1. "Izmera pred naselitvijo". Dežela se mora najprej izmeriti in zamejčiti in nato šele zemljišča oddati naseljencem.
2. Razdelitev se opravi na čisto matematični osnovi in prenese v naravo ne glede na topografske danosti.
3. Temeljna ploščinska enota je kvadrat (sekcija) s stranico 1,6 km.

Izmeritev se je opravljal na ta način, da je dobila vsaka država svoj koordinatni sistem, večje države pa so bile po potrebi razdeljene na dva ali več ravninskih koordinatnih sistemov.

Katastrska izmera še ni izvršena za cca 25 % teritorija. Omembe vredno je dejstvo, da ni katastra nepremičnin v državah na vzhodni obali in v Texasu. Ker so bila tu zemljišča že prvotno razdeljena, se meni, da ni potrebe za ustanavljanje zemljiškega katastra. V primeru spora med dvema sosedoma so jim na voljo sodišče, odvetniški in civilni geometri.

So tudi ustanove, ki so podobne naši zemljiški knjigi. V njih se hranijo vsi dokumenti in spisi glede pravic na zemljiških, vendar se pri tem ne zahtevajo točne izmeritvene podloge. To povzroča silne težkoče pri identifikaciji posameznih zemljišč, ob prenosu pravic na zemljiščih.

Karte se izdelujejo v merilu 1:24.000 (1 palec na karti ustreza 2.000 čevljem v naravi), je pa občuten primanjkljaj v kartnem materialu. Izdelujejo se po aerofotogrametrični metodi, merska miza skoraj ne pride več v poštev. Za namene izdelave karte se uporablja kot osnova tudi analitična triangulacija.

Geodetski strokovni kader. V ZDA je zelo čutiti prizadevanja, da se strokovni nivo kadra dvigne.

Sta dve vrsti strokovnjakov: geodeti (geodesist), ki se šolajo na univerzi v Ohio (Ohio State University) predvsem za naloge iz višje geodezije, in pa zemljemerji (surveyor), ki študirajo na več univerzah in se usmerjajo v katastrske inženirje (cadastral engineer) ali civilne inženirje (civil engineer). V svojih učnih programih imajo poleg višje geodezije ustrezno usmeritvi tudi izgradnjo mest, načrtovanje mest, cestne gradnje, civilno pravo ipd.

Zaključni povzetek značilnosti ameriških razmer.

- Visoka razvita zasebna iniciativa.
- Državna uprava ima majhna pooblastila in zaupanje. Celo strokovno tehnične norme se predpisujejo z zakonom in ne z upravnim aktom.
- Nezadostna finančna sredstva za izmeritev, slaba koordinacija dela in izkoriščenost meritvenih podatkov, ki jih izdelajo pavilniliinženirji.
- Izmeritev pred naselitvijo.
- Visoka stopnja avtomacije in mehanizacije.

Kljub temu da je ta izvleček napravljen iz poročila, starega 4 leta, upam, da je vsaj v elementih zgodovinskega značaja, ki se ne spreminjajo zaradi naglega razvoja tehnike, kot površna informacija zanimiv in uporabljiv.

Stanko Majcen

VTISI S ČEŠKOSLOVAŠKE

V času od 15. do 16. oktobra t.l. je bil v Pragi simpozij o novih metodah vodenja in njenega uveljavljanja v geodeziji, katerega je organiziralo Češkoslovaško znanstveno-tehniško društvo. Na simpoziju na katerega so bili vabljeni tudi geodeti iz drugih držav so bili prebrani naslednji referati:

- Razvoj vodenja gospodarstva v socialističnih državah,
- Delovni proces in učinkovitost organizacije,
- Analiza in strategija določanja cen,
- Medpodročni odnosi in njihov vpliv na izvajanje geodetskih del,
- Avtomatizacija ekonomskih informacij,
- Izkušnje in perspektive vodenja geodetskih organizacij,
- Avtomatizacija geodetskih del, priprave in stanje v Češkoslovaški.

Kot zanimivost velja omeniti precejšnjo udeležbo ekonomistov, saj so splošne referate imeli ekonomisti, nekatere strokovne referate pa strokovnjaki z ekonomsko in geodetsko izobrazbo.

V splošnih referatih je bilo poudarjeno, da je garancija za hitrejši razvoj gospodarstva v usposabljanju visokostrokovnih kadrov, v prevzemu pozitivnih izkušenj iz inozemstva in v uvedbi avtomatizacije na vseh področjih gospodarstva. Govora je bilo tudi o organizacijskih problemih vodenja gospodarstva v socialističnih državah, pri čemer je bil potrjen delež posvečen tudi načelom jugoslovanskega samoupravnega sistema, kot tudi drugim zadevam v zvezi z modernizacijo, produktivnostjo našega gospodarstva itd.

Glede vsebine strokovno geodetskih prispevkov na simpoziju je možno vsekakor ugotoviti, da geodetska služba na Češkoslovaškem išče novo vsebino dela kot tudi nove postopke v tehniki dela in v organizacijskih prijemih.

Iz prispevka medpodročni odnosi in njihov vpliv na vodenje geodetskih in kartografskih del je možno povzeti, da je v geodetskih in kartografskih izdelkih vrsta informacij, ki so v stalnem porastu in katere se uporabljajo v različne namene. Glede na najnovejše možnosti avtomatske obdelave vseh vrst podatkov je možno in potrebno obdelati celoten sistem tehničnih in socialno-ekonomskih informacij, pri tem pa služijo za osnovo geodetski podatki, karte in katastri. Pri celotnem sistemu informacij nastopajo kot glavne tri informacije in sicer: o prebivalstvu, o podjetjih in o nepremičninah. Pri tem sistemu postajajo geodetski in kartografski podatki skupno s podatki o nepremičninah temelj na katerem je možno graditi celoten sistem informacij in določiti položaj vseh ostalih informacij. Pred uveljavitvijo tega sistema pa je potrebno odpraviti nekatere pomanjkljivosti geodetskih in kartografskih informacij, kot so: neažurno vzdrževanje, nepopolna tehnika obdelave podatkov, neustrezne pravne norme, ki ne dopuščajo izvedbo novega sistema v celoti. Izdelati je princip povezave s celotnim sistemom informacij. S ciljem koordinirati bodoči dolgoročni razvoj gospodarstva države je bil izdelan idejni predlog za informacijski sistem geodezije in kartografije, ki bi se naj realiziral postopoma po naslednjih načelih:

- informacijski sistem geodezije in kartografije bo zgrajen kot del celotne mreže informacij,
- vsebino informacijskega sistema geodezije in kartografije je potrebno razširiti in izpopolniti glede na aktualnost in popolnost,
- s pomočjo geodetskih podatkov bo določena lega drugih informacij,
- predlagana bo obnovitev pravnih norm v zvezi s povečanjem pravic geodetskih organov in poenostavljanjem registracije lastniških in uživalnih odnosov, kot tudi tehničnih norm in predpisov glede na zahteve ekonomike,
- zgraditev sistema permanentnega vzdrževanja geodetskih in kartografskih informacij v potrebnih obdobjih,
- glavni člen v tem sistemu je banka podatkov (zbiranje, obdelava in posredovanje informacij) s samodejavnim računalnikom,
- realizacija novega sistema vpliva na karakter in organizacijo geodetskih in kartografskih del (dokumenti v tekstualni obliki bodo nadomeščeni z zapisom na magnetnem traku), kot izhodiščna oblika banke podatkov bodo tiskani registri in karte,

- celoten sistem bo rešen tako, da se bo po potrebi razvijal in dopolnjeval glede na vsakokratne zahteve družbe, tehnične in ekonomske možnosti in razvoj geodezije in kartografije.

Pri realizaciji celotnega sistema informacij je eden glavnih problemov združiti in spraviti na isti imenovalec različne sisteme izvirnih podatkov.

V večih referatih so obravnavani problemi organizacije delovnih organizacij, metode ter tehnologija dela, sistem nagrajevanja po učinku in podobno. Močno je bila poudarjena potreba po avtomatizaciji geodetskih tehnično-strokovnih, kot tudi upravnih opravil. Verjetno so želeli to podkrepiti tudi s tem, da so kolegi iz Avstrije in Zapadne Nemčije zelo obširno in detajlno prikazali uporabo elektronskih računalnikov in drugih elektronskih avtomatičnih naprav, ki jih le ti uporabljajo pri izvedbi različnih geodetskih del, kot tudi pri izdelavi in vzdrževanju zemljiškega katastra.

Na Češkoslovaškem je trenutno tudi aktualen problem viška geodetskih kadrov. Rešitev tega problema iščejo v dveh smereh in sicer v prodoru na inozemska tržišča in ^{novi} vsebino dela geodetske službe. Druga pot se jim zdi realnejša in prej rešljiva.

Tudi problem migracije kadrov je tako aktualen, da so mu posvetili precejšnjo važnost na simpoziju. Zavzemajo se za to, da bi preprečili migracijo, predvsem boljših kadrov z ustreznimi osebnimi dohodki.

Simpozija v Pragi so se udeležili razen Jugoslovanov še predstavniki Bolgarije, Madžarske, Poljske, Vzhodne in Zahodne Nemčije ter Avstrije.

Jugoslovani, ki smo se simpozija udeležili v precejšnjem številu smo si želeli ogledati tudi geodetske institucije v Pragi. Ne glede na pismo izraženo željo ob prijavi udeležbe za simpozij in osebnim prošnjam nam to žal ni uspelo. Obisk geodetskih inštitucij so nam sicer obljubili, toda ostalo je samo pri obljubah, saj so organizirali namesto ogleda geodetskih inštitucij samo ogled mesta Prage, ki pa zaradi zelo goste megle ni mogel nuditi še tako skromnemu turistu najmanjšega zadovoljstva.

Zaradi navedenega, ne ravno prijateljskega sprejema, sem uspel v nekaterih razgovorih dobiti le nekaj skromnih podatkov o organizaciji geodetske službe ter njeni dejavnosti, katere zaradi zanimivosti kljub nepopolnosti navajam.

V skladu z najnovejšim razvojem v Češkoslovaški je prišlo do določenih sprememb tudi v organizaciji geodetske službe. Tako n.pr. ni več centralne geodetske uprave za celotno državo, temveč obstojata urada za geodezijo in kartografijo v Pragi za republiko Češko in v Bratislavi za Slovaško. Ta urada sprejemata predpise ločeno za območje svoje republike po predhodni koordinaciji, s tem da osnutke predpisov pripravlja raziskovalni inštitut v Pragi. Pripravo osnutkov predpisov plačata polovico stroškov inštitutu oba urada, drugo polovico izdatkov pa pokrije sam inštitut iz svojih sredstev. V okviru vsake republike obstojajo nato kot upravni organi še zavodi (inšpektorati) in katastrski uradi (centri za geodezijo). Tako sta v Češki dva zavoda (v Pragi in Bnu), ki imata upravno inšpekcijske funkcije.

Na območju celotne države pa je okrog 100 katastrskih uradov oziroma centrov za geodezijo. Razen navedenih znanstvenih in upravnih inštitucij pa obstojajo na Češkem še naslednje geodetske in kartografske delovne organizacije,

- zavod za kartografijo v Pragi, katerega naloga je izdelava in reprodukcija kart,
- geodetski inštitut v Pragi, ki razvija trigonometrično in nivelmansko mrežo,
- 7 operativnih geodetskih delovnih organizacij za zadeve izmere in inženirske geodezije v večjih mestih (Praga, Plzen, Budjevice, Liberec, Brno, Opava, Pardubice); pri organizaciji v Pragi je še posebno podjetje, katerega naloga in pristojnost je delo v inozemstvu (Geoplan).

Geodetske načrte in karte, ki se izdelujejo v merilu 1:500 - 1:5000 financira proračun republike, dočim druga geodetska dela plačajo naročniki. Tudi kataster se financira iz proračuna. V zvezi s financiranjem geodetskih del na koncu še to zanimivost: proračun je mnogo boljši plačnik kot drugi naročniki, tako da proračun v bistvu pokriva primanjkljaje, ki nastajajo pri delih drugih naročnikov.

V SPOMIN JURIJU ADAMU

Boleče je odjeknila vest v Celju in okolici, med prijatelji in sodelavci ter med vsemi, ki so Jureta poznali, da se mu je med nedeljskim vikendom zgodila nesreča, ki je terjala njegovo mlado, načrtov polno življenje.

Pokojni Jurij Adam se je rodil 31.1.1938 v Novem mestu. Kasneje so se Adamovi preselili v Zidani most, kjer prebivajo še danes.

Po končani nižji gimnaziji se je Jure leta 1953 vpisal na Gradbeno srednjo šolo v Ljubljani - geodetski oddelok - in jo leta 1957 tudi uspešno končal.

Prva Juretova služba je bila na katastru v Celju, kasneje na katastru v Žalcu, od leta 1962 pa je bil zaposlen pri Zavodu za napredek gospodarstva v Celju.

Že v internatskem življenju smo Jureta vsi, ki smo bili v njegovi bližini izredno cenili kot dobrega tovariša. Njegova sproščenost in odkritosrčnost ter neusahljivi smisel za humor so mu dali svoj pečat, tako da je bilo z Juretom vedno prijetno delati ali se zabavati.

Jure je postal član zveze komunistov že leta 1955 in je tudi na tem področju prispeval del svojega kratkega življenja. Aktivno je sodeloval pri rezervnih oficirjih kot poročnik artilerije. Zadnje leto svojega

življenja je delal večinoma na trasi nove žičnice na Golte in vse geodetske operacije za to zahtevno gradnjo uspešno opravil.

V krogu prijateljev je ostala praznina in lep spomin na vzornega sodelavca in odličnega tovariša.

Ivan Gaber

NOVI PREDPISI

Pravilnik o metodah in načinu dela pri izmeritvi podzemskih inštalacij in objektov. V Uradnem listu SFRJ št. 48 z dne 13/11-1969 je objavljen Pravilnik o metodah in načinu dela pri izmeritvi podzemskih inštalacij in objektov, ki ga je izdal direktor Zvezne geodetske uprave.

Pravilnik se ne omejuje na komunalne naprave, ampak obravnava izmero vseh podzemskih inštalacij in objektov. Za načrte, ki vsebujejo poleg drugih detajlov tudi podzemske inštalacije in objekte se uvaja nov naziv in sicer "geodetski situacijski načrt".

V posameznih poglavjih pravilnika so podrobno opisana pripravljalna dela, geodetsko snemanje in kartiranje podzemskih inštalacij in objektov.

V pravilniku je tudi med drugim določeno, da se za naseljena območja izdelata tudi splošni pregledni načrt podzemskih inštalacij v približnem merilu 1:2000 do 1:10.000. Za potrebe delovnih organizacij, ki skrbijo za posamezna omrežja, se izdelajo pregledni načrti za posamezna omrežja.

Geodetski situacijski načrti se lahko izdelajo tudi za posamezna omrežja.

Sestavni del pravilnika so tudi označbe za podzemske inštalacije in objekte.

Po končni določi ne bodo veljati tisti topografski znaki topografskega ključa (Ur.l. FIRJ št. 2/56), ki so v nasprotju z označbami za podzemske inštalacije in objekte, ki so predpisane s tem pravilnikom.

B.K.

Pravilnik o katastrski klasifikaciji in bonitiranju zemljišč. V Uradnem listu SFRJ št. 37/69 je objavljen nov Pravilnik o katastrski klasifikaciji in bonitiranju zemljišč, ki ga je izdala Zvezna geodetska uprava. Pravilnik je v osnovah enak pravilniku iz leta 1961.

V kratkem navajamo glavne značilnosti pravilnika:

S katastrsko klasifikacijo zemljišč določi komisija za katastrsko klasifikacijo razred poprej ugotovljene kulture vsake parcele rodovitnega zemljišča. Vsaka kultura se uvrsti po njenih naravnih in gospodarskih pogojih za proizvodnjo v enega izmed osmih razredov.

Katastrsko klasifikacijo opravi komisija po katastrskih občinah in sicer po enotnih merilih, ki se določajo z osnovami za vsak katastrski okraj.

Osnovo za klasifikacijo sestavljajo odbrana vzorna zemljišča na območju katastrskega okraja za vsako kulturo in za vse razrede in njihove razredne variacije (okrajna vzorna zemljišča). Pri izdelavi osnov se tudi za območja posameznih katastrskih občin ugotovi za vsako kulturo, kateri razredi in katere njihove variacije so zastopane.

Ko so končana terenska dela, ki dajejo osnovo za katastrsko klasifikacijo uredi komisija, ki je pripravila osnovo vse podatke ter izdela elaborat osnove za klasifikacijo. Elaborat mora vsebovati:

- a) značilnosti katastrskega okraja, ki so važne za pravilno razvrstitev kultur v razrede, kot je podnebje, konfiguracija terena, hidrografija, pedološke lastnosti zemljišča, primernost zemljišč za gojitev kmetijskih kultur, struktura kmetijske proizvodnje, intenzivnost proizvodnje, prometne zveze in tržišče;
- b) seznam okrajnih vzornih zemljišč;
- c) pregled obstoječih kultur in razredov z njihovimi variacijami, izdelan po katastrskih občinah.

Komisija, ki izvaja detajlno klasifikacijo zemljišč v katastrski občini se mora, da bi pravilno izbrala občinska vzorna zemljišča in dosegla enakomerno katastrsko klasifikacijo poprej seznaniti z elaboratom osnove za katastrsko klasifikacijo za dotični katastrski okraj.

Za občinsko vzorno zemljišče posameznega razreda oziroma razredne variacije določi tisto parcelo, ki po svojih naravnih in gospodarskih pogojih za proizvodnjo pri običajnem načinu obdelovanja najbolj ustreza okrajnemu vzornemu zemljišču tega razreda oziroma ter razredne variacije. Za občinska vzorna zemljišča se izdela poseben seznam. Po določitvi občinskih vzornih zemljišč komisija opravlja klasifikacijo tako, da dobi vsaka parcela rodovitnega zemljišča označbo razreda tistega občinskega vzornega zemljišča, ki mu po svojih naravnih in gospodarskih pogojih za proizvodnjo najbolj ustreza.

Katastrsko klasifikacijo podpiše (detajlne skice, kopije načrtov ali posebne sezname), kmetijski strokovnjak, ki je član komisije, komisija pa sestavi tudi zaključno poročilo, ki ga podpišejo vsi člani komisije.

Katastrska klasifikacija s poprejšno osnovo za klasifikacijo se opravi:

- kadar se opravi nova izmeritev ali obnovi izmeritev vsega ali večjega dela katastrskega okraja;
- za vsako novo nastalo kulturo v katastrskem okraju.

Katastrska klasifikacija se lahko opravi brez prej izdelane osnove pri reviziji izmeritve ali katastrskega klasiranja manjšega dela katastrskega okraja.

V tem primeru pa se katastrska klasifikacija prilagodi obstoječim merilom za katastrsko klasifikacijo zemljišč v katastrskem okraju.

Bonitiranje zemljišč se opravlja s katastrsko klasifikacijo ter obsega vsa zemljišča, ki so primerna za kmetijsko proizvodnjo. Z bonitiranjem zemljišč se vsa kmetijska zemljišča v republiki uvrstijo po svoji rodovitnosti v osem bonitetnih razredov.

Rodovitnost zemljišča pa se ugotovi po njihovih morfoloških, fizikalnih in kemičnih lastnostih, po podnebj, legi in vodnem režimu na zemljišču.

Po končani katastrski klasifikaciji in bonitiranju zemljišč se v okviru katastrskega okraja izdela elaborat o pogojih za kmetijsko proizvodnjo na podlagi podatkov, ki so rabili za katastrsko klasifikacijo in bonitiranje zemljišč.

Izdelani elaborat služi tudi kot dokumentacija opravljene katastrske klasifikacije in bonitiranja zemljišč.

Po določenih pravilnika vsako parcelo rodovitnega zemljišča uvršča komisija v eno od katastrskih kultur. Kulture se ugotavljajo na podlagi določenih znakov, ki so navedeni v 8.členu pravilnika.

J.P.

Pravilnik o razgmitvi podatkov izmeritve in katastrske klasifikacije zemljišč. Direktor zvezne geodetske uprave je izdal pravilnik o razgmitvi podatkov izmeritve in katastrske klasifikacije zemljišč, ki je objavljen v Uradnem listu SFRJ št. 47/69.

V poglavju splošnih določb je določeno kateri podatki izmeritve in katastrske klasifikacije zemljišč ne razgmejo javnosti na vpogled, kaj se s tem želi doseči, kje in kakšna komisija opravi razgmitev.

V drugem poglavju pod naslovom pripravljalna dela je detajlno obravnavana izdelava popisnega lista ter ureditev, oštevilčenje in registracija popisnih listov.

Tretje poglavje obdeluje predhodna dela pred razgmitvijo, sam razgmitveni postopek ter reševanje ugovorov in pritožb zoper podatke izmeritve in katastrske klasifikacije zemljišč kot tudi dopolnilna snemanja pri razgmitvi.

S.M.

I N F O R M A C I J E

Novi direktor geodetske uprave SRS. Z odločbo predsednika izvršnega sveta skupščine SR Slovenije je bil imenovan za direktorja geodetske uprave SRS tov. Miroslav Črnivec ml. dipl.ing.geodezije, ki je nastopil novo dolžnost s 1.12.1969. Dosedanjega direktorja uprave tov. Milana Naprudnika, je izvršni svet imenoval za direktorja biroja za regionalno prostorsko planiranje.

Tov. Miroslav Črnivec se je rodil 22.11.1930 v Bjelovaru. Na tehnični fakulteti je diplomiral na geodetskem oddelku leta 1957. Po diplomi se je zaposlil na Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani. Leta 1959 je bil imenovan za asistenta za kartografijo in izdelavo načrtov na geodetsko-komunalnem oddelku fakultete AGG v Ljubljani. To dolžnost je opravljal do leta 1965, ko je odšel v Tanzanijo v Afriko, kjer je kot predstavnik tehnične pomoči Jugoslavije nerazvitim državam v Dar es Salamu vodil sekcijo za fotogrametrijo, ki je v sestavi ministrstva za razvoj zemljišč, naselij in vodnega režima.

S.M.

Poslovno sodelovanje geodetskih delovnih organizacij Jugoslavije. Dne 12.decembra 1969 je bila svečano podpisana pogodba o poslovno-tehničnem sodelovanju geodetskih delovnih organizacij.

Za to obliko sodelovanja se je odločilo sedemnajst organizacij, med njimi tudi Geodetski zavod SRS, Ljubljana.

Čeravno je sama pogodba splošen akt, pomeni pristop omenjenega števila organizacij (med njimi so vsi republiški zavodi) znak ožveščanja geodetske proizvodne sfere, katero tarejo ne oziraje se na razvitost in naloge po republikah težave, ki so odraz zaostajajočega razvoja. Seveda pa sam podpis pogodbe ne reši še ničesar. Potrebno bo vztrajno in sistematsko delo s ciljem, da bo naša operativa res kos vse bolj zahtevnim nalogam, ki jih pred njo postavlja celotna družba.

T.B.

Na posvetovanju "Jugoslovanski prostor in mesta 2000" je sodeloval tudi Geodetski zavod SRS. Urbanistična zveza Jugoslavije je organizirala svoje XV. posvetovanje, ki je bilo v Mostarju od 16. do 17.X.1969 pod naslovom "Jugoslovanski prostor in mesta 2000". Na tem posvetovanju je sodeloval tudi Geodetski zavod SRS iz Ljubljane s prispevkom: Regionalna in urbana inventarizacija prostora eden izmed pogojev za uspešno regionalno in urbanistično planiranje. V tem materialu je zavod prikazal kakšna dokumentacija o prostoru je neobhodna za smotno in uspešno planiranje na vseh nivojih, kot tudi stanje izdelave dokumentacije o prostoru v SR

Sloveniji; ter potrebo o organizaciji sodobnega dokumentacijskega informativnega centra.

S.M.

Vojaški geografski inštitut slavi 25-letnico obstoja. Vojaški geografski inštitut v Beogradu praznuje letos 25-letnico obstoja. Ta inštitut se ukvarja predvsem z geodetskimi in kartografskimi deli. Važna pa so tudi druge dejavnosti, kot so astronomija, radiometeorologija. Ta inštitut opravlja aerosnemanje iz zraka tudi za potrebe geodetske službe na območju celotne države. Ob visokem jubileju je inštitut odlikoval predsednik republike Josip Broz Tito. Z delom vojaškega-geografskega inštituta je seznanil novinarje na posebni tiskovni konferenci načelnik inštituta generalpodpolkovnik Dragoslav Petrović. Poudarjeno je bilo, da je eden največjih uspehov inštituta nova topografska karta 1:25.000, ki je predvsem namenjena za vojaške potrebe, ki je pa istočasno tudi izrednega gospodarskega pomena.

S.M.

Pregled akcij in manifestacij geodetskih društev socialističnih držav v letu 1970. V letu 1970 bo v socialističnih državah vrsta strokovnih akcij in manifestacij, ki jih organizirajo geodetska društva, katerih se lahko udeležijo tudi geodeti iz drugih držav in sicer:

- Bolgarija: - Konferenca o vertikalnih premikih;
                  - Znanstveno-tehnična konferenca o enotnem katastru.
- DR Nemčija: - Kartografija v narodni ekonomiki DRN - 24 - 26. 9.;
                  - Optimalizacija projektiranja pri izgradnji komunikacij
                  - 4. tromesečje - Dresden;
                  - Sistem dviga kvalifikacijske strukture geodetskih in
                  kartografskih strokovnjakov - 4. tromesečje.
- Poljska: - Znanstveno zborovanje o rezultatih poljske geodezije v
                  poslednjih 25-letih - februar;
                  - Mednarodna konferenca o inženirski geodeziji - oktober;
                  - Znanstveno-tehnična konferenca o katastru podzemnih na-
                  prav - druga polovica leta.
- Češkoslovaška: - Mednarodni simpozij o šolstvu, terminologiji in zgodovi-
                  ni geodezije, Bratislava 9 - 12.9.
- Madžarska: - Mednarodna konferenca o zgoščevanju geodetskih mrež -
                  avgust;
                  - Mednarodna izložba kart v Budimpešti - september.
- Sovjetska zveza: - Jubilejna geodetska konferenca ob stoletnici rojstva
                  V.I. Lenina - april;
                  - Kongres vsezveznega astronomsko-geodetskega društva -
                  4. tromesečje;

- Kongres geografskega društva SZ v Leningradu - september.

Jugoslavija: - Simpozij o inventarizaciji prostora - Bled aprila.

M.S.

Uporaba elektronskega računalnika v geodetski službi. Znano je, da je bil lansko jesen odprt v Ljubljani republiški elektronski računski center, kjer je instaliran elektronski računalnik CDC 3300, ki je po svojih kapacitetah in tehničnih lastnostih med največjimi v Jugoslaviji. Sfinancer tega centra oziroma računalnika je tudi izvršni svet skupščine SR Slovenije ter je svoj solastniški del namenil državni upravi in družbenim službam. V te namene je možno letno koristiti kakšnih 2.000 ur. Tako želi izvršni svet pospešiti modernizacijo javne uprave in družbenih služb. V zvezi z omenjenimi prizadevanji po uvedbi elektronike v državno upravo in družbene službe je list "Občan" v svoji letošnji 20. številki objavil razgovor z republiškim sekretarjem za pravosodje in občno upravo, dr. Viktorjem Damjanom. Zaradi aktualnosti in zanimivosti njegovih odgovorov tudi za geodetsko službo, objavljamo v celoti tisti del odgovora, ki se nanaša na zemljiški kataster, kot del odgovora na vprašanje kakšen je akcijski program za uvedbo elektronske računalniške tehnike v javni upravi in družbenih službah. Odgovor sekretarja v zvezi z zemljiškim katastrom se glasi:

"Najprej naj omenim področje zemljiškega katastra. Tu ne mislimo samo inventuro zemljiškega katastra v dveh dimenzijah, ki izvira še iz časov Marije Terezije, ampak gre za vsebinsko obogatitev podatkov o zemljišču, njegovi sestavi in vrednosti, o instalacijah in zgradbah pod in nad zemljiščem, o katastru komunalnih naprav, prometnih zvez, cest, o vodnem katastru itd. Tako zbrani in vsebinsko obogateni podatki o konfiguraciji in opremljenosti zemljišča pomenijo že pravo banko informacij, ki ne bi služili samo administrativni evidenci o posesti in pa fiskalnim interesom davčne službe, ampak bi bili solidna podlaga za sleherno regionalno planiranje, za investicijske graditve velikih komunikacijskih in prometnih transverzal, planiranju industrijskih kapacitet in kmetijske proizvodnje itd.

Bodoči prenos zemljiškega katastra na računalnik velikih kapacitet pa odpira vrsto novih možnosti, med temi: reorganiziranje katastrske službe predvsem v tem smislu, da občinam ne bo treba vzdrževati obsežnega administrativno-tehničnega kadra za ročne obdelave. Modernizacija v povedanem smislu bo tudi načela vprašanje koncentracije geodetske in katastrske službe, kar bi lahko pomenilo znatno pocenitev poslovanja."

V zvezi z uporabo elektronskega računalnika CDC 3300 pri obdelavi podatkov zemljiškega katastra, kot tudi drugih geodetskih evidencah in delih, naj dodamo še to, da Geodetski zavod SRS Ljubljana skupaj z geodetsko upravo SRS intenzivno dela na tem, (pripravlja programe, opravlja organizacijske priprave), da predvideni projekt modernizacije zemljiškega katastra začne čim prej izvajati na novem računalniku.

S.M.

Konferenca mest Jugoslavije in mehanografska obdelava podatkov zemljiškega katastra. Stalna konferenca mest Jugoslavije je organizirala dne 13.11.t.l. v Zagrebu posebno razpravo o avtomatski obdelavi podatkov v zemljiškem katastru. V zvezi s tem sta bila dva referata in sicer:

- Srbski republiški zavod za javno upravo, je predložil posebno publikacijo, ki jo je izdelal aprila 1967. leta, ki ima naslov "Izdelava in vzdrževanje katastrskega operata s pomočjo avtomatizacije",
- Skupščina občine Osijek, služba za dvig organizacije dela in elektronsko obdelavo podatkov, pa je izdelala informacijo o poteku priprav na avtomatični obdelavi katastrskega operata v zavodu za kataster in geodetska dela Osijek.

Čas za razpravo, v kateri so sodelovali predstavniki geodetskih upravnih organov iz Bosne in Hercegovine, Hrvatske, Slovenije in Srbije, je bil prekratek, da bi lahko prikazali vso problematiko obravnavane materije in da bi rešili vsa nejasna in tudi protislovna si mišljenja o izdelavi in vzdrževanju operata zemljiškega katastra na mehanografski način.

V času od 10. do 16. novembra t.l. je bila tudi na zagrebškem velesejmu prva mednarodna izložba pisarniške opreme in sredstev. V okviru te razstave so bili razstavljeni tudi elektronski računalniki vseh pomembnejših svetovnih tovarn, ki proizvajajo te naprave.

S.M.

III. Mednarodna izložba geodezije. Na spomladanskem velesejmu od 18. do 26. aprila 1970 bo v okviru mednarodnega sejma gradbeništva III. mednarodna izložba geodezije. Ta razstava bo organizirana ob 50-letnici ustanovitve geodetske fakultete v Zagrebu. Istočasno bo organizirana vrsta predavanj s področja geodezije, katera bodo imeli eminentni strokovnjaki iz Jugoslavije in inozemstva. Sama izložba na kateri bodo prikazani najnovejši in najsodobnejši instrumenti in naprave ter druga oprema za potrebe geodezije bo imela izrazito komercialni značaj.

S.M.

Razstave Kernovih instrumentov. Švicarska tovarna "Kern", ki je razstavljala na jesenskem zagrebškem velesejmu tudi geodetske instrumente, je organizirala po končanem velesejmu demonstracije teh instrumentov po celi Jugoslaviji. V Sloveniji so si geodetski strokovnjaki lahko ogledali kernove geodetske instrumente v Ljubljani, Celju in Mariboru.

S.M.

V Avstriji so pričeli z naložitvijo mejnega katastra. V sosednji Avstriji so pol leta intenzivnih tehničnih in organizacijskih priprav za naložitev mejnega katastra storjeni tudi že konkretni ukrepi. V skladu z zakonom o izmeri je predsednik državnega urada za izmero izdal v mesecu juniju odredbo o delni novi naložitvi mejnega katastra za prvo katastrsko občino na vzhodu Avstrije, v avgustu pa odredbo o splošni novi naložitvi za prvo katastrsko občino na skrajnem zahodu Avstrije. Navedene odredbe so bile svečano podpisane ob navzočnosti predsednikov deželnih skupščin in zastopnikov deželnih vlad, občin in drugih.

S.M.

Kontrola izdelanih načrtov in kart na Madžarskem. Na Madžarskem opravljajo terenska in pisarniška dela izdelave geodetskih načrtov posebna geodetska podjetja. V zvezi s tem je posebej zanimivo kakšno važnost posvečajo kontroli izdelanih načrtov in kart. Razen običajne kontrole v inšpekcijski obliki, ki jo opravljajo okrajne geodetske uprave, se 10% vseh del ponovi v celoti od terena do pisarne. Odveč je omeniti, da je tak način kontrole zelo drag in verjetno nekaj edinstvenega v kontroli geodetskih izdelkov.

S.M.

Gauss se je zmotil. Če lahko verjamemo časopisu "Delu" oziroma beograjski Ekspres politiki, po kateri je Delo povzelo vest, je dosedanji način določanja in izravnave geodetskih točk premalo natančen. Dr. inž. Krunoslav Mihajlović, docent na katedrali za geodezijo pri geodetskem oddelku gradbene fakultete v Beogradu je namreč ugotovil, da dosedanji način določanja in računanja koordinat geodetskih točk ni ustrezen in dovolj natančen. Z metodo dela, ki jo predlaga Mihajlović, bo potrebno manj terenskega dela, to pa istočasno pomeni pocenitev teh del, razen tega pa bodo koordinate tako določenih točk bolj natančne, kot so po dosedanjih gausovih metodah. K doseženemu uspehu kolege Mihajlovića veljajo tudi naše iskrene čestitke.

S.M.

O B V E S T I L O

Obvestilo kolektivnim naročnikom "Biltena" Zveze GIG Slovenije. Zveza GIG Slovenije bo tudi v letu 1970 nadaljevala z izdajanjem svojega informativno-strokovnega glasila "Bilten". Letno bodo izšle štiri številke v dosedanjem obsegu. Po vsebini bomo skušali Bilten še bolj popestriti z aktualno problematiko geodetske dejavnosti.

Naročnina za delovne organizacije, ki znaša 100 din ostane nespremenjena. Vsem dosedanjim naročnikom bomo dostavljali "Bilten" tudi v letu 1970.

V kolikor posamezne delovne organizacije ne želijo biti več naročniki "Biltena", prosimo, da to sporočijo do konca januarja 1970 na naslov: Zveza GIG Slovenije, Ljubljana, Cankarjeva 5/III.

Vse tiste delovne organizacije, ki zaposlujejo geodetske strokovnjake, ki še niso naročniki glasila "Bilten" prosimo, da to storijo čimprej. S povečanim številom naročnikov so tudi večje možnosti, da bo "Bilten" po vsebini, obliki in obsegu čim popolnejši.

NOVOLETNE ČESTITKE

Vsem članom Zveze geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije, želi mnogo uspehov v letu 1970

SEKRETARIAT ZVEZE GIG SLOVENIJE
in
UREDNIŠKI ODBOR BILTENA

Mnogo uspehov v novem letu 1970 želi vsem občinskim geodetskim upravnim organom, geodetskim delovnim organizacijam ter vsem geodetskim strokovnjakom

GEODETSKA UPRAVA SRS

GEODETSKI ZAVOD SRS

LJUBLJANA
Šaranovičeva 12

- opravlja s sodobnimi tehničnimi pripomočki vsa geodetska dela na terenu in v biroju;
- organizira aerosnimanje;
- izdeluje vse vrste topografskih in specialnih kart in načrtov v različnih merilih;
- mehanografsko izdeluje katastrske operate;
- projektira in trasira nizke gradnje (ceste) s pripadajočimi objekti;
- izvaja specialne meritve v industriji in gradbeništvu;
- obdeluje regionalno in urbano dokumentacijo;
- izdeluje kataster komunalnih naprav.

V letu 1970 želimo geodetskim delovnim organizacijam, poslovnim partnerjem in vsem geodetskim strokovnjakom mnogo uspehov.

Veliko delovnih uspehov v letu 1970 želi vsem geodetskim strokovnjakom, geodetskim delovnim organizacijam in upravnim organom

GEODETSKI ZAVOD CELJE

Uspeha polno novo leto želi vsem geodetskim strokovnjakom, geodetskim upravnim organom in geodetskim delovnim organizacijam

GEODETSKI ZAVOD MARIBOR

Vsem prijateljem, poslovnim sodelavcem ter članom Zveze geodetskih inženirjev in geometrov želimo uspešno novo leto 1970

INŠTITUT ZA GEODEZIJO IN FOTOGRAMETRIJO
PAGG V LJUBLJANI

Poslovnim sodelavcem, geodetskim strokovnjakom in geodetskim organizacijam želi uspešno novo leto 1970

ZAVOD ZA UREJANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ
LJUBLJANA

LJUBLJANSKI GEODETSKI BIRO,
LJUBLJANA
Cankarjeva 1/III-tel.20-833

Želi v Novem letu 1970 vsem stanovskim inštitucijam, posameznikom, kakor tudi vsem svojim poslovnim sodelavcem vso srečo in še večje uspehe.

Ob čestitki naj še navedemo, da biro izdeluje:

- za potrebe lokacijske dokumentacije geodetske načrte sedanjega stanja terena, objektov in komunalnih naprav,
- parcelacije zemljišč po zazidalnem načrtu,
- delitve parcel po naprej določenih pogojih,
- geodetske načrte novega stanja novozgrajenih oz. rekonstruiranih komunalnih naprav itd.

Biro se priporoča za nadaljnje sodelovanje in naročila.

- - - - -

Vsem geodetskim strokovnjakom in organizacijam, želita srečno in uspehov polno novo leto 1970

SKUPŠČINA OBČINE MARIBOR
in
UPRAVA ZA IZMERO IN KATASTER MARIBOR

Vsem upravnim organom v Sloveniji, geodetskim strokovnjakom in geodetskim delovnim organizacijam, želi uspešno in zadovoljno novo leto 1970

UPRAVA ZA IZMERO IN KATASTER
PRI SKUPŠČINI MESTA LJUBLJANA

Veliko delovnih uspehov v letu 1970 želi vsem geodetskim strokovnjakom in geodetskim delovnim organizacijam.

ZAVOD ZA IZMERO IN KATASTER ZEMLJIŠČ
SLOVENSKA BISTRICA

Srečno uspehov polno novo leto 1970 želi vsem geodetskim strokovnjakom in geodetskim organom in organizacijam

BIRO ZA REGIONALNO PROSTORSKO PLANIRANJE SLOVENIJE

ARHEOLOŠKI SPO

120070139,4

COBISS c

V SR SLOVENIJI (Pregledna karta)

